

BYROJA KOSOVAJE E SIGURIMIT - BKS
KOSOVSKI URED OSIGURANJA - KIB
KOSOVO INSURANCE BUREAU - KIB

Nr. 381/20 Dt. 20-05-2020
PRISHTINE

Byroja Kosovare e Sigurimeve

**Raporti i auditorit të pavarur dhe
pasqyrat financiare për vitin e
përfunduar më 31 Dhjetor 2019**

Përmbajtja	Faqe
Raporti i auditorit të pavarur	1
Pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse	4
Pasqyra e pozicionit financiar	5
Pasqyra e rrjedhës së parasë	6
Shënimet e pasqyrave financiare	7 - 31
Aneks - Raport auditimi aktuaristik	

RAPORT I AUDITORIT TË PAVARUR

Për Këshillin Administrativ të Kosovës Byroja Kosovare e Sigurimeve

Opinion i kualifikuar

Ne kemi audituar pasqyrat financiare shoqëruese të Byroja Kosovare e Sigurimeve ("Byroja" ose BKS), që përfshijnë pasqyrën e pozicionit financiar më 31 Dhjetor 2019, pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse, pasqyrën e ndryshimeve në fonde dhe pasqyrën e rrjedhës së parase për vitin që ka përfunduar në këtë datë, dhe shënimet tjera shpjeguese për pasqyrat financiare duke përfshirë një përmbledhje të politikave të rëndësishme të kontabilitetit.

Sipas opinionit tonë, përveç efekteve të mundshme të çështjeve të diskutuara në paragrafin 1 dhe 2 më poshtë, pasqyrat financiare shoqëruese paraqesin në mënyrë të drejtë, në të gjitha aspektet materiale, pozicionin financiar të Byrosë së sigurimit të Kosovës më 31 Dhjetor 2019, dhe performancën e saj financiare, ndryshimet në fonde dhe rrjedhën e parase për periudhën që ka përfunduar në këtë datë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe rregulloret e Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës (rregullat e BQK-së).

Baza për Opinion të kualifikuar

1. Siç është shpalosur në Shënimin 12 të pasqyrave financiare shoqëruese më 31 Dhjetor 2019, bilanci i të arkëtushmeve nga Kompanitë e Sigurimit është në vlerë prej 1,062 mijë Euro (2018: 559 mijë Euro). Duke zbatuar procedurat të zakonshme dhe alternative të auditimit më 31 Dhjetor 2019 janë konfirmuar nga Kompanitë e Sigurimeve përmes konfirmimeve me shkrim në vlerë prej 853 mijë Euro si të arkëtueshme nga Kompanitë e Sigurimeve. Për më tepër për shkak të mungesës së ndonjë analize për rikuperimin e balancës së arkëtueshme, ne nuk ishim në gjendje të siguronim siguri të arsyeshme në lidhje me tërësinë dhe provizionimin e të arkëtushmeve nga Kompanitë e Sigurimit më 31 Dhjetor 2019.
2. Siç është shpalosur në Shënimin 17 të pasqyrave financiare shoqëruese më 31 Dhjetor 2019, bilanci i të arkëtushmeve nga Kompanitë e Sigurimit për rezerva teknike është në vlerë prej 17,075 mijë Euro (2018: 17,558 mijë Euro). Duke zbatuar procedurat të zakonshme dhe alternative të auditimit më 31 Dhjetor 2019 janë konfirmuar nga Kompanitë e Sigurimeve përmes konfirmimeve me shkrim në vlerë prej 16,859 mijë Euro si të arkëtueshme nga Kompanitë e Sigurimeve. Për më tepër për shkak të mungesës së ndonjë analize për rikuperimin e balancës së arkëtueshmenga Kompanitë e Sigurimit për rezerva teknike, ne nuk ishim në gjendje të siguronim siguri të arsyeshme në lidhje me tërësinë dhe provizionimin e të arkëtushmeve nga Kompanitë e Sigurimit më 31 Dhjetor 2019.
3. Më 31 Dhjetor 2019 vlera për rastet gjyqësore nga paditë e ngritura kundër Byrosë nga kompanitë e sigurimeve (Sigkos, Insig dhe Dukagjini) arrin vlerën 1,739 mijë Euro si dhe paditë nga punëtorët dhe ish punëtorët e cila na është raportuar arrin vlerën prej 758 mijë Euro në total 2,497 mijë Euro. Duke zbatuar procedurat standarde dhe alternative të auditimit ne nuk ishim në gjendje të sigurojmë siguri të mjaftueshme dhe të arsyeshme në lidhje me saktësinë dhe tërësinë e informacionit që kemi marrë lidhur me rastet gjyqësore të ngritura kundër Byrosë. Si rezultat, ne nuk ishim në gjendje të përcaktojmë nëse ndonjë rregullim mund të jetë i nevojshëm për pasqyrat financiare të Byrosë më dhe për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2019, për humbjet e mundshme nga rastet gjyqësore.

Përpos qështjeve të cekura në paragrafët më lart ne kemi kryer auditimin në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit (SNA). Përgjegjësitë tona sipas këtyre standardeve janë përshkruar më tej në seksionin e raportit Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare. Ne jemi të pavarur nga Byroja në përputhje me Kodin e Etikës për Kontabilistët Profesionistë (Kodit IESBA), dhe kemi përmbushur përgjegjësitë tjera etike në përputhje me Kodin IESBA. Ne besojmë se evidenca e auditimit që kemi siguruar janë të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të siguruar një bazë për opinionin tonë.

Përgjegjësitë e menaxhmentit dhe atyre të ngarkuar me qeverisjen e pasqyrave financiare

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të pasqyrave financiare në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe rregulloret e Bankës Qendrore të Kosovës (rregullat e BQK-së), dhe për kontrollin e brendshëm të cilin menaxhmenti e përcakton si të nevojshme për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare pa gabime materiale, për shkak të mashtrimeve apo gabimeve.

Në përgatitjen e pasqyrave financiare, menaxhmenti është përgjegjës për vlerësimin e aftësinë së Byrosë për vazhdueshmërinë në të ardhmen, duke shpalosur, sipas nevojës, çështjet lidhur me vazhdueshmërinë në të ardhmen dhe përdorimit të parimit të vazhdueshmërisë së kontabilitetit përveç nëse menaxhmenti synon të likujdojë Byronë apo të ndërpres operimin, apo nuk ka ndonjë alternativë tjetër të mundshme përveç se të bëjë atë.

Ata të cilët janë ngarkuar me qeverisje janë përgjegjës për mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të Byrosë.

Përgjegjësitë e auditorit për auditimin e pasqyrave financiare (vazhdim)

Objektivat tona janë për të marrë siguri të arsyeshme nëse pasqyrat financiare si tërësi janë të lira nga gabimet materiale, për shkak të mashtrimit apo gabimit, dhe të nxjerrë një raport të auditorit që përfshin opinionin tonë. Siguria e arsyeshme është nivel i lartë i sigurisë, por nuk ka garanci që një auditim i kryer në përputhje me SNA-të gjithmonë do të zbulojë gabime materiale kur ato ekzistojnë. Gabimet mund të rrjedhin nga mashtrimet apo gabimet dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose në total, ato në mënyrë të arsyeshme mund të pritët të ndikojnë në vendimet ekonomike të përdoruesve të marra mbi bazën e këtyre pasqyrave financiare.

Si pjesë e auditimit në përputhje me SNA-të, ne ushtrojmë gjykimin profesional dhe mbajmë skepticismin profesional gjatë auditimit. Ne gjithashtu:

- Identifikojmë dhe vlerësojmë rrezikun e gabimeve materiale në pasqyrat financiare, për shkak të mashtrimit apo gabimit, dizajnojmë dhe kryejmë procedurat e auditimit të përshtatshme për këto rreziqe, dhe marrim dëshmi të auditimit të mjaftueshme dhe e përshtatshme për të ofruar bazat për opinionin tonë. Rreziku i mos zbulimit të gabimeve materiale që rezulton nga mashtrimi është më i lartë se atij që rrjedh nga gabimi, pasi mashtrimi mund të përfshijë marrëveshje të fshehta, falsifikim, lëshime të qëllimshme, keqinterpretime, apo shkelje të kontrolleve të brendshme.
- I kuptojmë kontrollet e brendshme relevante për auditimin me qëllim të hartimit të procedurave të auditimit që janë të përshtatshme në rrethanat, por jo për qëllim të shprehjes së një opinioni mbi efektivitetin e kontrolleve të brendshëm të Byrosë.
- I vlerësojmë përshtatshmërinë e politikave kontabël të përdorura dhe arsyeshmërinë e vlerësimeve kontabël dhe shpalosjet relevante të bëra nga menaxhmenti.
- Konkludojmë mbi përshtatshmërinë e përdorimit të parimit të vazhdueshmërisë së kontabilitetit nga menaxhmenti, duke u bazuar në dëshmitë e siguruar të auditimit, nëse një pasiguri materiale ekziston në lidhje me ngjarjet apo kushteve që mund të hedhë dyshime të konsiderueshme mbi aftësinë e Byrosë për të vazhduar në vijimësi. Nëse arrijmë në përfundimin se një pasiguri materiale ekziston, ne jemi të detyruar të tërheqim vëmendjen në raportin tonë të auditimit për shpalosjet relevante në pasqyrat financiare apo, nëse shpalosjet e tilla janë të papërshtatshme, të modifikojmë opinionin tonë. Konkluzionet tona bazohen në evidencat e auditimit të marra deri në datën e raportit të auditimit. Megjithatë, ngjarjet ose kushtet në të ardhmen mund të shkaktojnë që Byroja të pushojë së vazhduari në vijimësi.
- Vlerësojmë paraqitjen e përgjithshme, strukturën dhe përmbajtjen e pasqyrave financiare, përfshirë informacionet shpjeguese të dhëna, dhe nëse pasqyrat financiare paraqesin transaksionet dhe ngjarjet në to në një mënyrë që arrin paraqitjen e drejtë.

Ne komunikojmë me personat e ngarkuar me qeverisjen e Byrosë, në mes tjerash, edhe për fushëveprimin e planifikuar dhe kohën e auditimit, si dhe gjetjet e rëndësishme të auditimit, duke përfshirë çdo mangësi të rëndësishme në kontrollin e brendshëm që identifikojmë gjatë auditimit.

BDO
BDO Kosova L.L.C.
audit, accounting and financial advisory
Prishtina, Kosova

Amir Dërmala,
Partner i Angazhimit
BDO Kosova L.L.C.
28 Prill 2020
Rr. Ukshin Hoti, Ob.C4/3, Hy. A, Kati II
Prishtinë, Kosovë

Byroja Kosovare e Sigurimit
Pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse
Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2019

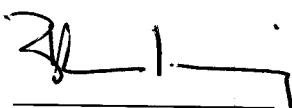
		Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2019 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Të hyrat	Shënim		
Të hyrat nga primet e sigurimeve	6	9,454	8,805
Primet e ceduara për risigurues / primet e risigurimit	7	(88)	(61)
Primet e shkruara neto		9,366	8,744
Ndryshimet në rezervat e primeve të pafituara	19	(82)	(5)
Primi i fituar neto		9,284	8,739
Të hyrat tjera	8	5,762	4,134
Të hyrat nga ndryshimet në të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezervat teknike	17	(483)	2,308
Gjithsej të hyrat		14,563	15,181
Shpenzimet e humbjes dhe të rregullimit	18	(7,583)	(8,531)
Kostot e marrjes në sigurim	9	(5,472)	(5,173)
Shpenzimet administrative	10	(1,508)	(1,477)
Gjithsej humbja dhe shpenzimet		(14,563)	(15,181)
Teprica/(Mungesa) për vit		-	-
Të hyrat tjera gjithëpërfshirëse		-	-
Gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse		-	-

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 23 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare

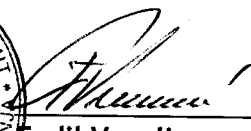
Byroja Kosovare e Sigurimit
Pasqyra e pozicionit financiar
Më 31 Dhjetor 2019

	Shënim	Më 31 Dhjetor 2019 (në Euro)	Më 31 Dhjetor 2018 (në Euro)
Pasuritë			
Paraja dhe ekuivalentët e parasë	11	2,023	2,156
Të arkëtueshmet	12	1,093	636
Prona, objektet dhe pajiset tjera	13	34	51
E drejta e përdorimit të asetit	14	122	
Pasuritë e paprekshme	15	4	10
Kosto e shtyrë e përvetësimit	16	40	36
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	17	17,075	17,558
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për INSIG		203	-
Gjithsej pasuritë		20,594	20,447
Detyrimet			
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	18	17,075	17,558
Detyrimet e rezervës së dëmeve INSIG		203	-
Rezervat e primit të pafiturar	19	547	465
Detyrimet e qirasë	14	98	-
Detyrime të tjera	20	2,671	2,424
Gjithsej detyrimet		20,594	20,447

Këto pasqyra financiare janë miratuar nga Këshilli Administrativ i Byrosë më 28 Prill 2020 dhe nënshkruar në emër të tij nga:

Blerim Pushkolli
Drejtor Ekzekutiv

Fadil Veseli
Drejtor Financiar

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 23 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Pasqyra e rrjedhës së parasë
Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2019

	Shënim	Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2019 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Rrjedha e parasë nga aktivitetet operative			
Teprica/(Mungesa) për vitin		-	-
Rregullimet:			
Zhvlerësimi dhe amortizimi	13,14,15	98	46
Interesi i qirasë	14	10	
Ndryshimet në pasuritë dhe detyrimet operative			
Ndryshimi në të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	17	483	2,308
Ndryshimi në kostot e shtyra të përvetësimit	16	(4)	2
Ndryshimi në të arkëtueshmet	12	(457)	(46)
Ndryshimi në rezervat e primit të pafiturar	19	82	5
Ndryshimi në detyrimet e sigurimeve për humbjet dhe shpenzimet e rregullimi të humbjeve	18	(483)	(2,308)
Ndryshimi në të arkëtueshme ndaj kompanive të sigurimit për tepricën e akumuluar		335	42
Ndryshimet në detyrime të tjera	20	(88)	447
Paraja neto e (përdorur)/gjeneruar në aktivitetet operative		(24)	496
Rrjedha e parasë nga aktivitetet investuese			
Blerja e pajisjeve dhe pasurive të patrupëzuara	13,15	(5)	-
Paraja neto e përdorur në aktivitetet investuese		(5)	-
Rrjedha e parasë nga aktivitetet financuese			
Qiraja	14	(104)	-
Paraja neto e përdorur në aktivitetet financuese		(104)	-
Neto rritja në para dhe ekuivalentë të parasë		(133)	496
Paraja dhe ekuivalentët e parasë më 1 Janar		656	160
Paraja dhe ekuivalentët e parasë në fund të vitit	11	523	656

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 23 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare.

1 TË PËRGJITHSHME

Në përputhje me Ligjin nr. 04/L-018 për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës dhe të gjitha Kompanitë e Sigurimeve të Republikës së Kosovës kanë nënshkruar marrëveshjen për themelimin e Byrosë Kosovare të Sigurimeve ("BKS" apo "Byroja"). Në pajtim me Ligjin, BKS ka marrë përsipër të gjitha operacionet nga Shoqatat e Sigurimeve të Kosovës të mëparshme dhe Fondi i Garancisë nga 1 Janar 2012, së bashku me të gjitha pasuritë dhe detyrimet e tyre.

Byroja është themeluar me qëllim për të siguruar përputhshmërinë me të gjitha detyrimet që rrjedhin nga sistemi Ndërkombëtar i kartës së Sigurimit.

Në veprimtarinë e saj Byroja:

- Përfaqëson anëtarët në marrëdhëniet me organizatat ndërkombëtare në fushën e Sigurimeve të Detyrueshme nga Auto përgjegjësia
- Mbledh dhe përpunon të dhëna statistikore lidhur me Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia
- Furnizon anëtarët me Certifikata Ndërkombëtare të Sigurimit (Karton të Gjelbër) sipas formatit të përcaktuar nga Këshilli i Byrove,
- Siguron kryerjen e detyrave në lidhje me anëtarësimin e saj në Këshillin e Byrove
- Ratifikon marrëveshje me Byrotë homologe
- Kryen funksione të Byrosë trajtuese, paguese dhe të shërbimit në përputhje me dispozitat e Rregullores së Brendshme të Këshillit të Byrove dhe marrëveshjet suplementare;
- Bashkëpunon me organet shtetërore për çështjet që kanë të bëjnë me Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia,
- Administron Fondin Garantues të Kartanit të Gjelbër, Fondin e Kompensimit dhe Policën e Sigurimit Kufitar
- Menaxhon Fondin e Kompensimit me qëllim të pagesës së dëmeve në territorin e Republikës së Kosovës në raste si:
 - a) Dëmshpërblimi nga përdorimi i mjetit motorik të pasiguruar,
 - b) Dëmshpërblimi nga mjete motorik të pasiguruar me regjistrim të huaj,
 - c) Dëmshpërblimi nga përdorimi i mjeteve të paidentifikuara,
 - d) Dëmshpërblimi në rast të likuidimit apo falimentimit të siguruesit dhe
 - e) Dëmshpërblimi bazuar në sigurimin kufitar
- Siguruesit të cilët ushtrojnë veprimtari në sigurimin e detyrueshëm në territorin e Republikës së Kosovës, janë të detyruar të kontribuojnë çdo tre (3) muaj financiarisht në fondin e kompensimit, në përpjesëtim të drejtë me primet e realizuara në këto lloj sigurimesh në tre mujorin paraardhës.

Policat e sigurimit shiten në çdo pikë kufitare në Kosovë. Të gjitha primet bruto të grumbulluara janë shpërndarë te të gjitha kompanitë e licencuara të sigurimit që veprojnë në Kosovë, pas mbulimit të shpenzimeve operative dhe pagesës së dëmeve të Byrosë. TVSH-ja dhe tatimi në premite bruto të lëshuara është shpërndarë nga Byroja tek kompanitë e sigurimeve të cilët janë përfundimisht përgjegjëse për të paguar TVSH-në dhe tatimin mbi preminë e llogaritur në 18% dhe respektivisht 5%.

2 POLITIKAT KONTABËL

Politikat kontabël kryesore të adaptuara në përgatitjen e këtyre pasqyrave financiare janë detajuar si më poshtë

2.1 Bazat e përgatitjes

Këto pasqyra financiare janë përgatitur në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe rregulloret e Bankës Qendrore të Kosovës të aplikueshme për kompanitë e sigurimit ("Rregullat e BQK-së").

Pasqyrat financiare janë përgatitur më dhe për vitet e përfunduara më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018. Të dhënat aktuale dhe krahasuese në këto pasqyra financiare janë të shprehura në mijëra Euro, përveç nëse ceket ndryshe. Nëse është e nevojshme, shifrat krahasuese janë riklasifikuar në përputhje me ndryshimet e paraqitura për vitin aktual.

2.2 Adoptimi i standardeve të reja ose të rishikuara ndërkombëtare të raportimit financiar

2.2.1 Standardet dhe Interpretimet efektive në periudhën aktuale

Standardet e reja, amendamentet dhe interpretimet janë efektive për herë të parë për periudhën prej, më (ose pas) 1 Janarit 2019, por nuk kanë efekt material në Byro kështu që nuk janë diskutuar në detaje tek notat në raporte financiare.

- SNRF 9 (2014) Instrumentet Financiare (Ndryshimi - Karakteristikat e Parapagimit me Kompensim Negativ dhe Modifikimin e Detyrimeve Financiare)
- SNK 28 Investime në Sipërmarrje të përbashkëta (Ndryshimi - Interesat Afatgjatë në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta)
- Përmbledhja e Përmirësimeve Vjetore të SNRF 2015- 2018 Cikli (SNRF 3 Kombinimi I biznesit, SNRF 11 Marrëveshjet e përbashkëta, SNK 12 Tatimi mbi të ardhura),
- SNK 23 Kostot e Huamarrjes,
- SNK 19 Përfitimet e punëtorëve (Ndryshimi - Ndryshimi i Planit, Reduktimi ose Zgjidhja)
- KIRFN 23 Pasiguria mbi trajtimet e tatimit mbi të ardhura (KIRFN 23)

Një ndryshim i vogël është bërë në SNRF 9 që adreson shqetësimet për mënyrën se si SNRF 9 i klasifikon asetet e veçanta financiare të para pagueshme. Ndryshon kërkesat ekzistuese në SNRF 9 në lidhje me të drejtat e ndërprerjes për të lejuar matjen me koston e amortizuar (ose, në varësi të modelit të biznesit, me vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera përmbledhëse) edhe në rastin e pagesave të kompensimit negativ. Sidoqoftë, llogaritja e kësaj pagese për kompensim duhet të jetë e njëjtë si për rastin e një gjobitjeje të parakohshme të ri pagimit, ashtu edhe për rastin e një fitimi të parakohshëm të ri pagimit. Ndryshimet përfundimtare përmbajnë gjithashtu (në bazën e përfundimeve) një sqarim lidhur me llogaritjen e një modifikimi ose shkëmbimi të një detyrimi financiar të matur me koston e amortizuar që nuk rezulton në mos-njohjen e detyrimit financiar.

Standardet e reja që ndikojnë në Byro, që janë miratuar në pasqyrat vjetore financiare për vitin që përfundon më 31 Dhjetor 2019, dhe të cilat kanë kontribuar për ndryshime në politikat e kontabilitetit të Byrosë janë:

- SNRF 16 Qiratë (SNRF 16)

Standarde dhe interpretime tjera të reja dhe të ndryshuara, të lëshuara nga BSNK që do të aplikohen për herë të parë në pasqyrat e ardhshme vjetore financiare, nuk pritet të kenë ndikim në Pasqyrat Financiare të Byrosë pasi ato nuk janë relevante për aktivitetet e Byrosë dhe nuk kërkojnë kontabilitet i cili është në përputhje me politikat aktuale të kontabilitetit të Byrosë.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.2 Adoptimi i standardeve të reja ose të rishikuara ndërkombëtare të raportimit financiar(vazhdim)

2.2.1 Standardet dhe interpretimet e lëshuara nga BSNK por ende jo efektive dhe jo të aplikuara më herët nga Byroja

Ekzistojnë një numër standardesh, ndryshime në standarde dhe interpretime të cilat janë nxjerrë nga BSNK që janë efektive në periudhat e ardhshme të kontabilitetit që Byroja ka vendosur të mos i zbatojë në fillim. Më të rëndësishmet janë çështjet e mëposhtme të cilat janë efektive për periudhën që fillon pas 1 Janar 2020:

- SNK 1 Prezantimi i Pasqyrave Financiare dhe IAS 8 Politikat e Kontabilitetit, Ndryshimet në Vlerësimet dhe Gabimet e Kontabilitetit (Ndryshimi - Përkufizimi i Materialit)
- IFRS 3 Kombinimet e Biznesit (Ndryshimi - Përkufizimi i biznesit)
- Rishikimi Konceptual për Kornizën e Raportimit Financiar

Ndryshimet u bënë në SNK 28 duke sqaruar se SNRF 9, përfshirë kërkesat për zhvlerësim, vlen për interesat afatgjata. Kërkesat e pritshme të zhvlerësimit, të humbjes së kredisë në SNRF 9 aplikohen së pari për interesat afatgjata, të ndjekura nga rregullimet në vlerën e tyre kontabël të kërkuara nga SNK 28 (d.m.th. rregullime në vlerën kontabël të interesave afatgjata që vijnë nga alokimi i humbjeve të investitorit) të ndjekur nga përcaktimi nëse ka tregues të dëmtimit të cilët kërkojnë që një test zhvlerësimi të aplikohet për të gjithë vlerën kontabël të mbetur të investimit në shoqëri ose ndërmarrje të përbashkët. Ndryshimet shoqërohen me një shembull që ilustron se si bashkëveprojnë kërkesat e SNK 28 dhe SNRF 9.

Kishte katër ndryshime si pjesë e Ciklit Vjetor të Përmirësimeve 2015 - 2018. Këto u bënë tek SNRF 3 Kombinimet e Biznesit dhe SNRF 11 Marrëveshjet e Përbashkëta, SNK 12 Tatimi mbi të Ardhura dhe SNK 23 Kostot e Huamarrjes.

- SNRF 3: Një kompani rivlerëson interesin e saj të mbajtur më parë në një operacion të përbashkët kur merr kontrollin e biznesit.
- SNRF 11: Një kompani nuk e rivlerëson interesin e saj të mbajtur më parë për një operacion të përbashkët kur merr kontrollin e përbashkët të biznesit.
- SNRF 12: Një kompani llogarit të gjitha pasojat e tatimit mbi të ardhurat, e pagesave të dividendit në të njëjtën mënyrë.
- SNK 23: Një kompani trajton si pjesë të huamarrjeve të përgjithshme çdo huazim të bërë fillimisht për të zhvilluar një aset të veçantë kur ai aset është i gatshëm për përdorimin ose shitjen e tij të synuar.

SNK 19 u ndryshua për të sqaruar se tani është e detyrueshme që kostoja aktuale e shërbimit dhe interesi neto për periudhën pas rivlerësimit përcaktohen duke përdorur supozimet e përdorura për rivlerësimin për një ndryshim të planit, zvogëlimin ose shlyerjen. Për më tepër, ndryshimet janë përfshirë për të sqaruar efektin e një ndryshimi të planit, zvogëlimin ose shlyerjen e kërkesave në lidhje me limitin e aseteve.

Byroja nuk pret asnjë standard tjetër të lëshuar nga BSNK, por ende jo efektiv, të ketë një ndikim material në Pasqyrat Financiare të Byrosë.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.3 Valuta funksionale dhe ajo e prezantimit

Zërat e përfshirë në pasqyrat financiare janë matur duke përdorur valutën e hapësirës primare ekonomike në të cilën operon Byroja ("monedha funksionale"). Këto pasqyra financiare janë të prezantuara në Euro, që është valuta funksionale dhe e prezantimit të Byrosë.

2.4 Transaksionet në valutë të huaj

Transaksionet e valutave të huaja përkthehen në valutën funksionale duke përdorur normat ekzistuese të këmbimit në datën e transaksioneve. Fitimet ose humbjet nga këmbimi që rezultojnë nga vendosja e transaksioneve të tilla dhe nga këmbimi i fund vitit të pasurive dhe detyrimeve monetare të nominuara në valuta të huaja njihen në fitim ose humbje.

2.5 Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Përgatitja e pasqyrave financiare kërkon nga menaxhmenti të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime që ndikojnë në aplikimin e politikave dhe vlerave të raportuara të pasurive dhe detyrimeve, të hyrave dhe shpenzimeve (referohu në Shënimin 3).

Vlerësimet dhe supozimet e lidhura bazohen në eksperiencën historike dhe faktorë të tjerë të ndryshëm që besohet të jenë të arsyeshëm në rrethanat, rezultatet e të cilave formojnë bazën e gjykimeve për vlerat bartëse të pasurive dhe detyrimeve që nuk janë lehtë të dukshëm nga burimet tjera. Rezultatet aktuale mund të ndryshojnë nga vlerësimet.

Vlerësimet dhe supozimet themelore janë rishikuar në bazë të vazhdueshme. Rishikimet e vlerësimeve të kontabilitetit janë njohur në periudhën në të cilën janë rishikuar, nëse rishikimi ndikon vetëm në atë periudhë ose në periudhën e inspektimit dhe periudhat e ardhshme, nëse inspektimi ndikon periudhat e tanishme dhe të ardhshme.

2.6 Prona dhe pajisjet

Prona dhe pajisjet mbahen në koston historike minus zhvlerësimi i akumuluar. Kosto historike përfshinë të gjitha shpenzimet që i takojnë drejtë për së drejti blerjes së artikujve.

Kostot pasuese janë përfshirë në vlerat bartëse të pasurive ose njihen si pasuri i veçantë, sipas nevojës, vetëm kur është e mundur që benefitet e ardhshme ekonomike të lidhura me artikuj do të rrjedhin të Byroja dhe kur kostoja e artikullit mund të matet me besueshmëri. Të gjitha riparimet dhe mirëmbajtjet tjera ngarkohen në fitim ose humbje gjatë periudhës financiare në të cilën ato kanë ndodhur.

Zhvlerësimi i pronës dhe pajisjeve është llogaritur duke përdorur metodën drejtvizore për të alokuar kostot e tyre të vlerave të mbetura përgjatë jetëgjatësisë së vlerësuar, si në vazhdim:

Pajisjet	20%
Mobilet	20%
Automjetet	20%
Investimet në objektet e marra me qira	10%

Vlera e mbetur e pasurive rivlerësohet dhe korigjohet sipas nevojës, rregullohet në çdo datë të pasqyrës së pozicionit financiar. Pasuritë që janë subjekt i zhvlerësimit rishikohen për dëmtimet kurdo që ngjarjet apo ndryshimet e rrethanave tregojnë që vlera e bartur nuk është e rikuperueshme. Vlera e bartur e pasurive në të shlyhet menjëherë në vlerën e rikuperueshme nëse vlera e pasurisë është më e madhe sesa vlera e vlerësuar e rikuperueshme. Vlera e rikuperueshme është më e madhja e vlerës së drejtë të pasurisë minus kostot për të shitur dhe vlerës në përdorim. Fitimet dhe humbjet nga heqja prej përdorimit përcaktohen duke krahasuar të hyrat me vlerën e bartur. Këto përfshihen në pasqyrën gjithëpërfshirëse të të ardhurave.

2 **POLITIKAT KONTABEL (VAZHDIM)**

2.7 **Pasuritë e patrupëzuara**

Softueri kompjuterik

Kostot që lidhen drejtpërdrejt me produkte softuerike të identifikueshme dhe unike të kontrolluara nga Byroja që ndoshta do të gjenerojnë përfitime ekonomike dhe që tejkalojnë shpenzimet përtej një viti, njihen si pasuri jo-materiale (patrupëzuara). Kostot e zhvillimit të softuerit kompjuterik janë njohur si pasuri dhe janë amortizuar duke përdorur metodën lineare gjatë një periudhe prej pesë vjetësh. Shpenzimet që lidhen me mirëmbajtjen e programeve kompjuterike njihen si shpenzime kur ato ndodhin.

2.8 **Instrumentet Financiare**

Byroja i klasifikon investimet e veta në kategoritë si në vazhdim: pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes, hua dhe të arkëtueshmet, pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim dhe pasuritë financiare të gatshme për shitje. Klasifikimi varet në qëllimin për të cilin janë siguruar investimet. Menaxhmenti përcakton klasifikimin e investimeve gjatë njohjes fillestare dhe e rivlerëson këtë në secilën datë raportuese.

(a) Pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit dhe humbjes

Kjo kategori ka dy nën-kategori: pasuritë financiare të mbajtura për tregti dhe ato të caktuara në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes që në fillim. Një pasuri financiar është klasifikuar në kategorinë “pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit” që në fillim nëse është siguruar fillimisht për qëllim të shitjes në afat të shkurtër, nëse bënë pjesë në portofolion e pasurive financiare ku ka dëshmi për marrje të profitit në afat të shkurtër, ose nëse është përcaktuar në mënyrë të tillë nga menaxhmenti. Byroja nuk ka pasuri të klasifikuara në këtë kategori në datën e pasqyrës së pozicionit financiar.

(b) Hua dhe të arkëtueshmet

Hua dhe të arkëtueshmet janë pasuri financiare jo-derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme që nuk janë të kuotuar në një treg aktiv ndryshe prej atyre që Byroja synon të shesë në afat të shkurtër ose që i ka përcaktuar në vlerën reale përmes të hyrave apo të gatshmeve për shitje. Hua dhe të arkëtueshmet njihen fillimisht në vlerën reale dhe më pas vlerësohen në kosto të amortizimit duke përdorur metodën e interesit efektiv, minus provizioni për dëmtim. Provizioni për dëmtim të huave dhe të arkëtueshmeve përcaktohet kur ka dëshmi objektive se Byroja nuk do të jetë në gjendje të mbledhë të gjitha shumat e duhura sipas afateve të tyre origjinale. Të arkëtueshmet që dalin nga kontratat e sigurimit gjithashtu klasifikohen në këtë kategori dhe rishikohen për dëmtim si pjesë të rishikimit të dëmtimit të huave dhe të arkëtueshmeve.

(c) Pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim

Pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim janë pasuritë financiare jo derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme dhe me maturim fiks ndryshe prej atyre që plotësojnë definicionin e huave dhe të arkëtueshmeve për të cilat menaxhmenti i Byrosë ka synimin dhe aftësinë t'i mbajë deri në maturim. Këto pasuri njihen fillimisht në vlerë reale dhe më pas vlerësohen në kosto të amortizimit duke përdorur metodën e interesit efektiv, minus provizioni për dëmtim. Provizioni për dëmtim i pasurive të mbajtura deri në maturitet përcaktohet kur ka dëshmi objektive se Byroja nuk do të jetë në gjendje të mbledhë të gjitha shumat e duhura sipas afateve të tyre origjinale. Byroja nuk ka pasuri të klasifikuara në këtë kategori në datën pasqyrës së pozicionit financiar.

(d) Pasuritë financiare të gatshme për shitje

Pasuritë financiare të gatshme për shitje janë pasuritë financiare jo-derivative që përcaktohen në këtë kategori ose nuk janë klasifikuar në ndonjë kategori tjetër. Byroja nuk ka pasuri financiare të klasifikuara në këtë kategori në datën pasqyrës së pozicionit financiar.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.8 Instrumentet Financiare (vazhdim)

Njohja fillestare

Blerjet dhe shitjet në mënyrë të rregullt të pasurive financiare njihen në datën e tregtimit - datë në të cilën Byroja zotohet për të blerë apo shitur pasurinë. Pasuritë financiare fillimisht njihen në vlerë reale plus, në rast të pasurive financiare që nuk janë të bartura në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes, kostot e transaksionit që janë direkt të atribueshme në përvetësimin e tyre. Pasuritë financiare të bartura në vlerën reale përmes fitimit apo humbjes fillimisht njihen në vlerën e tyre reale, dhe kostot e transaksioneve regjistrohen si shpenzim në fitim apo humbje.

Pasuritë financiare çregjistrohen kur të drejtat për të pranuar fluks të parasë nga to kanë skaduar ose kur ato janë transferuar dhe gjithashtu Byroja ka transferuar kryesisht të gjitha rreziqet dhe shpërblimet e pronësisë.

Matjet pasuese

Pasuritë financiare të gatshme për shitje dhe pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes më pas barten në vlerën reale. Hua dhe të arkëtueshmet si dhe pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim barten në kosto të amortizimit duke përdorur metodën e interesit efektiv. Fitimet dhe humbjet e realizuara dhe të parealizuara që dalin nga ndryshimet në vlerën reale të kategorisë së "pasurive financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes" përfshihen në fitim apo humbje në periudhën në të cilën kanë ndodhë. Fitimet dhe humbjet e parealizuara që pasojnë nga ndryshimet në vlerën reale të pasurive financiare jo-monetare të klasifikuara si të gatshme për shitje, njihen në ekuitet. Kur mjetet financiare të klasifikuara si të gatshme për shitje shiten apo dëmtohen, rregullimet e akumuluarat të vlerës reale përfshihen në fitim apo humbje si neto fitime/humbje në pasuritë financiare.

Matjet Pasuese

Fitimet dhe humbjet që dalin nga ndryshimet në vlerë reale të kategorisë së 'pasurive financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes' njihen në fitim apo humbje brenda neto fitimeve të vlerës reale mbi pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes përgjatë periudhës në të cilën kanë dalë. Ndryshimet në vlerë reale të letrave me vlerë monetare dhe jo-monetare të klasifikuara si të gatshme për shitje njihen në ekuitet.

Interesi mbi letrat me vlerë të gatshme për shitje i llogaritur duke përdorur metodën e interesit efektiv njihet në fitim apo humbje. Dividendët mbi instrumentet e ekuitetit të gatshëm për shitje njihen në fitim apo humbje atëherë kur është e vendosur drejta e Byrosë për të pranuar pagesat. Që të dy përfshihen në linjën e të hyrave të investimit.

Vlerat reale të investimeve të kuotuar bazohen në çmimet aktuale të ofertimit. Nëse tregu për një pasuri financiar nuk është aktiv, Byroja vendos vlerën reale duke përdorur teknikat e vlerësimit. Këto përfshijnë përdorimin e transaksioneve duarsh lira, duke u referuar në instrumentet e tjera që kryesisht janë të njëjta, në analizat e diskontit të rrjedhës të parasë etj.

2.9 Humbjet nga dëmtimet

Pasuritë financiare të bartura në kosto të amortizimit

Byroja e vlerëson në secilën datë të pozicionit financiar nëse ka dëshmi objektive se një aset apo tërësi e pasurive financiare ka humbur vlerë. Një pasuri apo tërësi e pasurive financiare humbet vlerë dhe humbjet e dëmtimit ndodhin vetëm nëse ka dëshmi objektive të dëmtimit si rezultat i një apo më shumë ngjarjeve që kanë ndodhur pas njohjes fillestare të pasurisë (një ngjarje e humbjes) dhe se ngjarja e humbjes (ose ngjarjet) kanë ndikim i cili mund të matet besueshëm në rrjedhën e parasë së vlerësuar për të ardhmen e pasurisë financiare apo grup të pasurive financiare.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.9 Humbjet nga dëmtimet (vazhdim)

Dëshmia objektive se një pasuri financiar apo grup i pasurive dëmtohet, përfshin të dhënat e dallueshme që tërheqin vëmendjen e Byrosë mbi ngjarjet në vazhdim:

- a Vështirësi e dukshme financiare e emetuesit apo debitorit;
- b Shkelja e kontratës, si mos pagesa apo vonesa e pagesave;
- c Është e mundur që emetuesi apo debitori do të hyjë në bankrotim apo riorganizim tjetër financiar;
- d Ndryshimet e pafavorshme në statusin e pagesave të emetuesit apo debitorit, apo
- e Të dhënat e dukshme që tregojnë se ka zvogëlim të dukshëm në parashikimin e ardhshëm të rrjedhës së parasë prej një grupi të pasurive financiare që nga njohja fillestare e këtyre pasurive, megjithëse zvogëlimi nuk mund të identifikohet akoma në pasuritë individuale në Byro, duke përfshirë:
 - Ndryshime jo të favorshme në statusin e pagesës të emetuesit ose borxhliut në grup; ose
 - Kushte ekonomike shtetërore ose vendore që ndërlidhen me problemet në pasuritë e grupit.

Byroja fillimisht vlerëson nëse dëshmia objektive mbi dëmtimin ekziston veçmas për pasuritë financiare që janë individualisht të rëndësishme. Nëse Byroja përcakton se nuk ekziston dëshmi objektive për dëmtim të pasurisë për pasurinë financiare të vlerësuar ndaras, pa marrë parasysh nëse është i rëndësishëm apo jo, përfshin pasurinë në grup të pasurive financiare me karakteristika të ngjashme të riskut kreditor dhe kolektivisht i vlerëson për dëmtim. Pasuritë që janë të vlerësuara ndarazi për dëmtim dhe për të cilat një humbje e dëmit është njohur apo vazhdon të njihet, nuk janë përfshirë në vlerësimin kolektiv të dëmtimit.

Nëse ka dëshmi objektive se ka ndodhur një humbje dëmtimi mbi kreditë dhe të arkëtueshmet apo investimet e mbajtura deri në maturim të bartura në kostot të amortizuar, shuma e humbjes është matur si ndryshim ndërmjet vlerës bartëse të pasurive dhe vlerës aktuale të rrjedhave të vlerësuara të parasë në të ardhmen (duke përjashtuar humbjet e ardhshme të kreditit që kanë ndodhur) të zbritura në normën origjinale dhe efektive të interesit të pasurisë financiare. Vlera bartëse e pasurive është reduktuar përmes përdorimit të llogarisë për lejim, dhe shuma e humbjes është njohur në fitim apo humbje. Nëse një investim i mbajtur deri në maturim apo hua ka normë variable të interesit, norma diskontuese për matjen e ndonjë humbje të dëmtimit është norma aktuale efektive e interesit e përcaktuar nën kontratë. Për të qenë më praktik, Byroja mund të masë dëmtimin në bazë të vlerës reale të një instrumenti duke përdorur çmimin e dukshëm të tregut.

Për qëllimin e vlerësimit kolektiv të dëmtimit, pasuritë financiare janë grupuar në bazë të karakteristikave të ngjashme të riskut kreditor (p.sh. në bazë të procesit të kategorizimit që merr në konsideratë llojin e pasurisë, industrinë, vendndodhjen gjeografike, statutin e vonesave në pagesë dhe faktorë të tjerë relevant). Këto karakteristika janë relevante për vlerësimin e rrjedhave të ardhshme të parasë për grupet e pasurive të tilla duke qenë indikatorë në aftësinë e emetuesit për të paguar shumat e duhura nën afatet e kontraktuara të instrumentit të borxhit të vlerësuar.

Nëse në një periudhë pasuese, shuma e humbjes së dëmtimit ulet dhe kjo ulje mund të lidhet në mënyrë objektive me një ngjarje që ka ndodhur pas njohjes së dëmtimit (siç mund të jetë norma e përmirësuar e kreditit), atëherë humbja e dëmtimit e njohur paraprakisht është kthyer duke rregulluar konton për lejim. Shuma e kthimit është njohur në fitim ose humbje

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.9 Humbjet nga dëmtimet (vazhdim)

Pasuritë financiare të bartura në vlerën reale

Byroja vlerëson në secilën datë të pasqyrës së pozitës financiare nëse ka dëshmi objektive se një pasuri financiar i gatshëm për shitje është dëmtuar, duke përfshirë edhe rastin e investimeve të ekuitetit të klasifikuara si të gatshme për shitje, një ulje e rëndësishme apo e tej zgjatur e vlerës reale të letrës me vlerë nën kosto të saj. Nëse një dëshmi e tillë ekziston për pasuritë financiare të gatshme për shitje, humbja kumulative e matur si diferencë ndërmjet kostonë së përvetësimit dhe vlerës reale aktuale, minus ndonjë humbje e dëmtimit mbi pasurinë financiare të njohur më parë në fitim apo humbje është hequr nga ekuiteti dhe është njohur në pasqyrën e të ardhurave. Humbjet e dëmtimit të njohura në pasqyrën e të ardhurave në instrumentet e ekuitetit nuk janë kthyer më pas. Humbja e dëmtimit është kthyer përmes pasqyrës së të ardhurave, nëse në një periudhë pasuese vlere reale e një instrumenti të borxhit të klasifikuar si i gatshëm për shitje rritet dhe rritja mund të lidhet në mënyrë objektive me ngjarjen që ndodh pasi që humbja e dëmtimit është njohur në fitim ose humbje.

Dëmtimi i pasurive të paprekshme

Pasuritë e paprekshme që kanë një kohë të pa definuar të përdorimit, nuk janë subjekte të amortizimit dhe testohen çdo vit për dëmtim. Pasuritë që janë subjekt i amortizimit rishikohen për dëm kurdo që ngjarjet ose ndryshimet në rrethana tregojnë se vlera bartëse mund të mos rikuperohet. Një humbje e dëmtimit njihet për shumën me të cilën vlera bartëse e pasurisë tejkalon shumën e rikuperueshme të saj. Vlera e rikuperimit është më e larta e vlerës bartëse të pasurive minus kostonë për shitje dhe vlerës në përdorim. Për qëllimet e vlerësimit të dëmtimit, pasuritë grupohen në nivelet më të ulëta për të cilat ka rrjedha të parasë që janë të identifikueshme veçmas (njësitë e gjenerimit të parasë).

2.10 Njohja e të ardhurave

Kontratat e përgjithshme të sigurimit

Të pagueshmet e sigurimit llogariten veçmas për të gjitha produktet e sigurimit dhe përbëhen nga primi kontingjent (pafituar), rreziku kontingjent (i pa skaduar) dhe humbja kontingjente (të papaguara në datën e mbylljes së vitit financiar). Të pagueshmet e sigurimeve (provizionet) paraqesin vlerësimet e pagesave në të ardhmen për dëmet e raportuara dhe të pa raportuara. Byroja nuk zbret të pagueshmet e sigurimeve. Çdo ndryshim në vlerësimet pasqyrohet në rezultatet e operacioneve në periudhën në të cilën vlerësimet janë ndryshuar. Vlerësimi i të pagueshmeve të sigurimit është një proces kompleks që ka të bëjë me pasiguri, që kërkon përdorimin e vlerësimeve dhe gjykimeve të informuara.

Të hyrat

Bruto primet e shkruara regjistrohen në pranimin e pagesave të primit dhe janë transferuar në fitim në bazë pro-rata për një afat të mbulimit të policës. Bruto primet e shkruara reflektojnë shkrimet e biznesit gjatë vitit. Primet fitohen nga data e lidhjes së rrezikut, gjatë periudhës së dëmshpërblimit, bazuar në modelin e rreziqeve të lëshuara.

Primet e pafituara

Provizioni për primet e pafituara përbën proporcionin e bruto primit të shkruar që vlerësohet të fitohet në vitet financiare pasuese, kalkuluar veçmas për secilën kontratë duke përdorur metodën pro-rata-ditore, të përmirësuar nëse e nevojshme për të reflektuar ndonjë variacion në rreziqet e incidenteve gjatë periudhës të mbuluar me kontratë.

Rezerva për primin e pafituar përfshin primet e pranuar për rreziqet që nuk kanë skaduar ende. Në përgjithësi rezerva është lëshuar gjatë kohëzgjatjes së kontratës dhe është e njohur si të ardhura nga primi.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.11 Klasifikimi i Produkteve

Kontratat e sigurimit janë ato kontrata kur Byroja (siguruesi) ka pranuar risk të rëndësishëm të sigurimit nga pala tjetër (i siguruari) duke u akorduar të kompensoj police mbajtësit nëse një ngjarje e specifikuar e pasigurt (ngjarje e siguruar) ka ndikim të kundër në siguruesin. Si direktivë e përgjithshme, Byroja përcakton nëse ka risk të rëndësishëm të sigurimit, duke krahasuar përfitimet e paguara me përfitimet e pagueshme nëse ngjarje e siguruar nuk ka ndodhur. Kontratat e sigurimit gjithashtu mund të transferojnë risk financiar.

Pasi që kontrata është kualifikuar si kontratë e sigurimit, ajo mbetet një kontratë e sigurimit për pjesën tjetër të jetës, edhe nëse risku i sigurimit zvogëlohet në mënyrë të konsiderueshme gjatë kësaj periudhe, vetëm nëse të gjitha të drejtat dhe obligimet janë shuar.

2.12 Detyrimet e kontratave të sigurimit dhe kosto e shtyrë e përvetësimit

Dëmet (rregullimet e humbjeve)

Dëmet e ndodhura përbëhen nga kostot e shlyerjes dhe trajtimit të dëmeve të paguara dhe të papaguar që rrjedhin nga ngjarjet që ndodhin gjatë vitit financiar së bashku me rregullimet e provizionimit të dëmeve të viteve paraprake. Dëmet pezull përbëjnë provizionimin për vlerësimin e Byrosë së kostos përfundimtare të zgjidhjes së të gjitha dëmet e ndodhura por të papaguara në datën e raportimit të Pozicionit financiar nëse janë raportuar apo jo, dhe shpenzimeve të trajtimit të dëmeve që lidhen me rregullimet të brendshme dhe të jashtme dhe një diferencë e kujdesshme. Dëmet e papaguara janë vlerësuar nga shqyrtimi i ankesave individuale dhe duke e bërë lejim për dëmet e shkaktuara, por nuk janë raportuar ende, efekti i ngjarjeve të të dyjave të brendshme dhe të jashtme të parashikueshme, të tilla si ndryshimet në procedurat e trajtimit të ankesave, inflacion, trendët gjyqësore, ndryshime legislative dhe përvojën e kaluar dhe trendët.

Provizionet për dëmet e pazgjidhura nuk janë zbritur. Rregullimet për provizionimet e dëmeve të përcaktuara në vitet e mëparshme janë të reflektuara në pasqyrat financiare të periudhës në të cilën janë bërë rregullime dhe të shpalosen veçmas nëse janë materiale.

Përderisa Këshilli Administrativ konstaton se detyrimet e sigurimeve për dëmet dhe rikuperimet e lidhura me risigurimin janë deklaruar në mënyrë të drejtë, përgjegjësia përfundimtare mund të ndryshojë si pasojë e informacionit të mëvonshëm dhe ngjarjet dhe mund të rezultojë në rregullime të rëndësishme në shumat e ofruara. Përshtatjet në shumat e pasiveve të sigurimit janë reflektuar në pasqyrat financiare për periudhën në të cilën janë bërë.

Kontingjentet për dëmet në proces gjyqësor

Një pjesë e dëmeve janë në proces gjyqësor, dhe për të cilat Byroja ka regjistruar detyrime të përshtatshme të sigurimit.

Risigurimi

Byroja lëshon primet e sigurimit dhe rrezikut në rrjedhë normale të biznesit, në mënyrë që të kufizoj humbjet e mundshme. Risigurimi regjistrohet bruto në Pasqyrën e pozicionit financiar. Pasuritë e risigurimit përfshijnë balancat e detyrimeve nga kompanitë e risigurimit në të dyja në humbjet e paguara dhe të papaguara si dhe në shpenzimet e rregullimeve të humbjes, por nuk përfshijnë lëshimin e primeve të pafituara. Byroja llogarit primet e lëshuara bazuar në bruto primet e shkruara dhe shpenzon primet që rezultojnë menjëherë. Asnjë pasuri i risigurimit nuk regjistrohet për primet e lëshuara të pafituara. Shumat e rikuperueshme nga risigurimet vlerësohen në mënyrë të qëndrueshme me detyrimin e dëmeve të lidhura me politikat e risigurimit.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.12 Detyrimet e kontratave të sigurimit dhe kosto e shtyrë e përvetësimit (vazhdim)

Kostot e shtyra të përvetësimit

Kostot e përvetësimit përcaktohen si kosto që rrjedhin nga përvetësimi i kontratave të sigurimit të tilla si komisionet e agjentëve, printimi i policave dhe tatimi i primit.

Përvetësimet direkte janë shtyrë sipas kushteve të policave në fuqi një metodë në përputhje me llogaritjen e provizioneve të primeve të pa përfituara. Kostot e shtyra të përvetësimit prezantohen si pasuri të ndara në Pasqyrën e pozicionit financiar.

2.13 Paraja e gatshme dhe ekuivalentet e parasë

Për qëllime të pasqyrës së rrjedhës së parasë paraja dhe ekuivalentet të parasë përfshijnë llogaritë bankare që janë të liruara nga interesi. Paraja dhe ekuivalentet e parasë janë bartur me kosto të amortizuara në pasqyrën e pozicionit financiar.

2.14 Tatimi

Byroja transferon tek kompanitë e sigurimit primet e shkruara bruto dhe kompanitë e sigurimit paguajnë tatim prej 5% në prime bruto dhe gjithashtu edhe TVSH. Primet që janë kthyer dhe rregullimet retroaktive të primit janë zbritur nga primet bruto për të arritur tek baza e tatimit. Byroja i nënshtrohet tatimit mbi të ardhurat personale dhe kontributeve të sigurimit social.

2.15 Përfitimet e punëtorëve

Kontributet e detyruara të sigurimit social

Byroja nuk bën asnjë provizionim dhe nuk ka obligim për pensionet e punonjësve mbi dhe për kontributet e paguara në planin pensional shtetëror, Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës (FKPK).

2.16 Provizionet

Një provizion njihet kur Byroja ka obligim aktual si rezultat i një ngjarje në të kaluarën dhe është e mundur një rrjedhje e burimeve që përfaqësojnë përfitime ekonomike të cilat do të kërkojnë për të shlyer obligimin, dhe një vlerësim i besueshëm mund të bëhet për shumën e obligimit. Provizionet janë rishikuar në secilën datë të pasqyrës së pozicionit financiare dhe janë rregulluar për të reflektuar vlerësim më të mirë aktual. Aty ku efekti i vlerës në kohë të parasë është material, shuma e provizionit është vlera aktuale e shpenzimit që pritet të kërkojë për të shlyer obligimin. Provizionet nuk janë njohur për humbje operative të së ardhmes.

2.17 Njohja e shpenzimeve

Shpenzimet operative janë njohur në pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse në bazë të përdorimit të shërbimit, kur kanë ndodhur.

2.18 Zotimet dhe kontingjencat

Detyrimet e kushtëzuara nuk njihen në pasqyrat financiare. Ato shpalosen pos nëse mundësia e rrjedhjes së burimeve që përfshijnë përfitime ekonomike është e largët. Një pasuri i kushtëzuar nuk njihet në pasqyrat financiare por, shpaloset kur është e mundshme një rrjedhje e fitimeve ekonomike.

Shuma e humbjes nga kushtëzimet njihet si provizion nëse është e mundur që ngjarjet në të ardhmen do ta konfirmojnë atë, një detyrim i shkaktuar në datën e Pasqyrës së pozicionit financiar dhe një vlerësim i arsyeshëm i shumës së humbjes të rezultuar mund të bëhet.

2.19 Transaksionet me palët e ndërlidhura

Palët e ndërlidhura përbëhen nga drejtorët e Byrosë, së bashku me entitetet të cilat ata i kontrollojnë, që mund të kenë ndikim të rëndësishëm mbi operacionet dhe menaxhmentin e Byrosë. Duke pasur parasysh secilën marrëdhënie të mundshme me palët e treta, vëmendja është e drejtuar më përbërjen e marrëdhënies, dhe jo thjesht në formën ligjore.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.20 Ngjarjet pas datës raportuese

Ngjarjet pas datës raportuese që sigurojnë informata shtesë në lidhje me pozicionin e Byrosë në datën e Pasqyrës së pozicionit financiar (ngjarjet rregulluese), janë reflektuar në pasqyrat financiare. Ngjarjet pas datës së bilancit që nuk janë ngjarje rregulluese janë shpalosur në shënimet shpjeguese kur ato janë materiale.

2.21 SNRF 16 Qiratë

Byroja vendosi të zbatojë standardin nga data e detyrueshme e adoptimit të tij më 1 Janar 2019 duke përdorur metodën e modifikuar retrospektive, pa rivendosjen e krahasimeve dhe duke përdorur thjeshtime të caktuara të lejuara nga standardi. SNRF 16 përcakton parimet për njohjen, matjen, paraqitjen dhe dhënien e informacioneve shpjeguese të qirasë dhe kërkon që qiramarrësit të japin llogari për të gjitha qiratë sipas një modeli të vetëm në bilanc, ngjashëm me kontabilitetin për qiratë financiare sipas SNK 17. Standardi përfshin dy përjashtime njohjeje për qiramarrësit - dhënien me qira të aseteve "me vlerë të ulët" (p.sh., kompjuterët personal) dhe qiratë afatshkurtra (d.m.th., qiratë me një afat kohor me qira prej 12 muajsh ose më pak). Në datën e fillimit të një qiraje, një qiramarrës do të njohë një detyrim për të bërë pagesa të qirasë (d.m.th. detyrimin e qirasë) dhe një aset që përfaqëson të drejtën e përdorimit të asetit bazë gjatë afatit të qirasë (d.m.th., e drejta e përdorimit të pasurisë). Kontabiliteti i lizingdhënies sipas SNRF 16 është në thelb i pandryshuar nga kontabilizimi i sotëm sipas SNK 17.

Detyrimet e qirasë sipas SNRF 16 mund të jenë të rëndësishme në varësi të vlerës së qirasë dhe të kohëzgjatjes së pritur të kontratave të qirasë, si rrjedhim mund të ndikojë në mënyrën se si llogaritet mjaftueshmëria e kapitalit dhe kufizimet e tjera rregullative.

E drejta e përdorimit të pasurisë për qira të pronave matet në tranzicion sikur rregullat e reja të ishin zbatuar gjithmonë. Të gjitha të drejtat e përdorimit të aktivitetit maten në shumën e detyrimit të qirasë nga adaptimi (rregulluar për çdo shpenzim të parapaguar ose të përlllogaritur).

Në aplikimin e SNRF 16 për herë të parë, Byroja ka përdorur ekspeditat praktike të mëposhtme të lejuara nga standardi:

- duke aplikuar një normë të vetme zbritje në një portofol të qirave me karakteristika të arsyeshme të ngjashme,
- duke u mbështetur në vlerësimet e mëparshme nëse qiradhënia është e rëndë si një alternative për të kryer një rishikim të rënies në vlerë - nuk ka pasur kontrata të mëdha që nga 1 Janari 2019,
- llogaritjen e qirave operative me një afat të mbetur qiraje më pak se 12 muaj nga 1 Janari 2019 si qira afatshkurtra,
- duke përjashtuar kostot fillestare direkte për matjen e asetit të së drejtës së përdorimit në datën e aplikimit fillestar, dhe
- duke përdorur mbikëqyrje në përcaktimin e afatit të qirasë kur kontrata përmban mundësi për të zgjatur ose përfunduar qiranë.

Byroja gjithashtu ka zgjedhur të mos rivlerësojë nëse është një kontratë, ose përmban një qira në datën e aplikimit fillestar. Përkundrazi, për kontratat e lidhura para datës së tranzicionit, Byroja u mbështet në vlerësimin e saj duke bërë SNK 17, Qiratë, dhe KIRFN 4, duke përcaktuar nëse një Marrëveshje përmban një Qira.

Norma mesatare e huamarrjes oportune të aplikuar nga Byroja ndaj detyrimeve të marra me qira në 1 Janar 2019 ishte 6%.

3 SUPOZIME DHE VLERËSIME TË RËNDËSISHME KONTABËL

Në aplikimin e politikave të kontabilitetit të Byrosë, nga menaxhmenti kërkohet të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime mbi vlerat bartëse të pasurive dhe detyrimeve që nuk janë lehtë të dukshme nga burimet tjera. Vlerësimet dhe supozimet e ndërlidhura janë bazuar në përvojën historike dhe faktorë të tjerë që janë konsideruar të jenë relevantë. Rezultatet e vërteta mund të ndryshojnë nga këto vlerësime.

Vlerësimi i detyrimeve të kontratës së sigurimit

Për kontratat e sigurimit jo-jetë, vlerësimet duhet të bëhen si për kostot e pritura përfundimtare të dëmeve të raportuara në datën e pasqyrës së gjendjes financiare ashtu edhe për kostot e pritura përfundimtare të dëmeve të pësura por ende të pa raportuara në datën e pasqyrës së gjendjes financiare (IBNR). Kostoja përfundimtare e dëmeve të papaguara është vlerësuar duke përdorur një gamë të teknikave standarde aktuale të projeksionit të dëmeve.

Supozimi kryesor nën këto teknika është që përvoja e zhvillimit të dëmeve në të kaluar e Byrosë mund të përdoret për të projektuar zhvillimin e dëmeve në të ardhmen dhe kështu kostot përfundimtare të dëmeve. Si të tilla, këto metoda hulumtojnë zhvillimin e humbjeve të paguara dhe të pësura, kostot mesatare për dëm dhe numrin e dëmeve të bazuar në zhvillimet e vëzhguar të viteve të mëhershme dhe shkallët e pritura të humbjes. Historiku i zhvillimit të dëmeve është kryesisht i analizuar nga vitet rastësore, por mund të analizohet më tej me anë të hapësirave gjeografike, si edhe nga linjat e rëndësishme të biznesit dhe llojet e dëmeve. Gjykimi shtesë kualitativ është përdorur për të vlerësuar se deri ku trendet e kaluara nuk mund të aplikohen për të ardhmen, në mënyrë që të arrihet në kostot përfundimtare të vlerësuar të dëmeve që paraqesin rezultatin e mundshëm nga një seri rezultatesh të mundshme, duke marrë në konsideratë të gjitha pasiguritë e përfshira.

Humbjet nga zhvlerësimi në të arkëtueshmet

Byroja rishikon të arkëtueshmet e saj të sigurimit dhe jo-sigurimit për të vlerësuar dëmtimin në bazë vjetore. Në përcaktimin nëse një humbje nga zhvlerësim duhet të regjistrohet në fitim ose humbje, Byroja bën gjykime nëse ka ndonjë të dhënë të mbikëqyrur që tregojnë se ka një rënie të matshme në flukset monetare të ardhshme të vlerësuar nga një debitor individuale. Kjo evidencë mund të përfshijë të dhëna që tregojnë se ka pasur një ndryshim negativ në statusin e pagesave të debitorit.

4 MENAXHIMI I RISKUT

Korniza qeverisëse

Objektivi kryesor i kuadrit të Byrosë mbi menaxhimin e riskut dhe atë financiar është që të mbrojë Byronë nga ngjarjet që pengojnë arritjet e qëndrueshme të objektivave të performancës financiare, përfshirë dështimin e shfrytëzimit të mundësive. Menaxhmenti kyç njihet rëndësinë kritike të të pasurit një sistem të menaxhimit efikas dhe efektiv të riskut.

Këshilli Administrativ aprovon politikat e menaxhimit të riskut të Byrosë dhe takohet rregullisht për të aprovuar ndonjë kërkesë komerciale, rregullative apo organizative të këtyre politikave. Këto politika përcaktojnë identifikimin e riskut të Byrosë dhe interpretimin e tij, limitojnë strukturën që të sigurojnë kualitetin e duhur dhe shpërndarjen e pasurive, drejtojnë strategjinë e lëshimit dhe risigurimit drejt qëllimeve të përbashkëta të Byrosë, dhe specifikojnë kërkesat e raportimit.

Korniza rregullative

Aktiviteti i Byrosë është gjithashtu subjekt ndaj kërkesave rregullative përbrenda juridiksionit ku operon. Këto rregullore jo vetëm që përshkruajnë aprovimin dhe monitorimin e aktiviteteve, por gjithashtu vënë disa dispozita frenuese për të minimizuar riskun e mos pagesave dhe insolvensës në anën e Byrosë së sigurimeve për t'u ballafaquar me detyrimet e paparashikuara që mund të lindin.

Risku i sigurimit

Risku kryesor që Byroja ballafaqohet nën kontratat e sigurimit është që dëmet e tanishme dhe pagesat e fitimeve ose koordinimi prej kësaj ndryshon nga çka është pritur. Kjo është e ndikuar nga frekuenca e dëmeve, ashpërsia e dëmeve, fitimet aktuale të paguara dhe zhvillimi pasues në dëme afatgjata. Për këtë arsye objektivi i Byrosë është të sigurojë që rezerva të mjaftueshme janë në dispozicion të mbulojnë këto detyrime.

Ekspozimi i mësipërm është zbutur nga shumëllojshmëria dhe madhësia e portfolios së kontratave të sigurimit dhe sipërfaqja gjeografike. Ndryshueshmëria e riskut gjithashtu është përmirësuar nga një zgjedhje e kujdesshme dhe implementimi i strategjisë me udhëzime të shkruara, gjithashtu edhe përdorimi i marrëveshjeve të risigurimit.

Shumica e bizneseve të sigurimit të licencuara janë themeluar në bazë të marrëveshjeve mbi humbjet e tejkaluara. Shumat e rikuperueshme nga risiguresit janë llogaritur në mënyrë konsistente me provizionet e dëmeve të pazgjdhura dhe janë në pajtueshmëri me kontratat e risigurimit. Edhe pse Byroja ka marrëveshje të risigurimit, nuk është e liruar nga obligimet e saj direkte ndaj të siguruarve dhe për këtë arsye ekziston ekspozimi i kreditit në lidhje me sigurimin e lëshuar, deri në masë që çdo risigures nuk mund ti përmbush obligimet e supozuara në pajtueshmëri me risigurime të tilla

4 MENAXHIMI I RISKUT (VAZHDIM)

Analiza e maturitetit

Tabelat më poshtë organizojnë pasuritë dhe detyrimet financiare të Byrosë më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018 në grupe relevante sipas maturitetit të bazuar në periudhën e mbetur nga data e Pasqyrës së pozicionit financiar deri në datën e maturimit si vijon:

31 Dhjetor 2019	Deri në 6 muaj	6-12 muaj	Mbi 1 vit	Gjithsej
Pasuritë financiare				
Paraja dhe ekuivalentet e saj	2,023			2,023
Të arkëtueshmet	1,093			1,093
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	17,278			17,278
Gjithsej pasuritë financiare	20,394			20,394
Detyrimet financiare	-			-
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimeve të humbjeve	17,278			17,278
Detyrimet afatshkurta të qirasë	55		43	98
Detyrimet tjera	2,671			2,671
Të pagueshmet të kompanitë e sigurimit për tepricat e akumuluar	161			161
Gjithsej detyrimet financiare	20,165		43	20,208
Hapësira e maturitetit	229		(43)	186

31 Dhjetor 2018	Deri në 6 muaj	6-12 muaj	Mbi 1 vit	Gjithsej
Pasuritë financiare				
Paraja dhe ekuivalentet e saj	2,156	-	-	2,156
Të arkëtueshmet	636	-	-	636
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	17,558	-	-	17,558
Gjithsej pasuritë financiare	20,350	-	-	20,350
Detyrimet financiare	-	-	-	-
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimeve të humbjeve	17,558	-	-	17,558
Detyrimet tjera	2,424	-	-	2,424
Të pagueshmet të kompanitë e sigurimit për tepricat e akumuluar	294	-	-	294
Gjithsej detyrimet financiare	20,276	-	-	20,276
Hapësira e maturitetit	74	-	-	74

4 MENAXHIMI I RISKUT (VAZHDIM)

Risku kreditor

Rreziku kreditor është rreziku i humbjes financiare të Byrosë nëse një klient apo palë tjetër e instrumenteve financiare dështon në përmbushjen e obligimeve kontraktuale, dhe del kryesisht në të arkëtueshmet e Byrosë nga Byroja e Shqipërisë dhe Maqedonisë dhe parasë dhe ekuivalentet e parasë.

Byroja është e ekspozuar ndaj rrezikut kreditor për pagesat e bëra të siguruesve bazuar në marrëveshjen me Byrotë në Shqipërisë dhe Maqedoni, sipas së cilës Byroja regjistron të arkëtueshmet nga Byroja përkatëse. Byroja ka politika që kufizojnë sasinë e ekspozimit të kredisë ndaj ndonjë palë të kundërt. Ekspozimi maksimal i Byrosë ndaj riskut të kredisë është përfaqësuar nga shuma bartëse e çdo pasurie financiar në pasqyrën e pozicionit

	2019	2018
<i>Klasifikimet e pasurive financiare - vlerat bartëse</i>		
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	2,023	2,156
Të arkëtueshmet	1,093	636
Gjithsej	3,116	2,792

Rreziku kreditor për paranë dhe ekuivalentet e parasë konsiderohet i ulët, pasi që palët janë banka me reputacion.

Risku i normës së interesit

Rreziku i normës së interesit është i përbërë nga rreziku që vlera e një instrumenti financiar do të luhatet për shkak të ndryshimeve në normat e interesit të tregut dhe rrezikut që maturimi i pasurive që bartin interes të ndryshojë nga maturimi i detyrimeve të përdorura që bartin interes për të financuar këto pasuri. Gjatësia e kohës për të cilën norma e interesit është fikse në një instrument financiar, pra tregon deri në çfarë mase kjo është e ekspozuar ndaj rrezikut të normës së interesit. Të ardhurat e Byrosë dhe rrjedha e parasë operative janë në thelb të pavarur nga ndryshimet në normat e interesit të tregut. Më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018 të gjitha pasuritë dhe detyrimet financiare nuk bartin interes.

Risku nga kursi i këmbimit

Byroja nuk është e ekspozuar ndaj rrezikut të monedhave të huaja meqenëse të gjitha transaksionet e sajë janë kryer në monedhën vendore.

5 VLERËSIMI I VLERËS SË DREJTË

Vlera e drejtë paraqet shumën e cila do të pranohej nëse shitet një pasuri ose shuma që paguhet për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt në mes të pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes. Vlerat e drejta janë bazuar në supozimet menaxheriale sipas llojit të pasurive dhe detyrimit.

Instrumentet financiare të matura me vlerën e drejtë

Pasuritë financiare të matura sipas vlerës së drejtë në bilanc të gjendjes janë paraqitur në përputhje me hierarkinë e vlerës së drejtë. Kjo hierarki grupon pasuritë dhe detyrimet financiare në tri nivele që janë në bazë të një rëndësie nga të dhënat hyrëse të përdorura gjatë matjes së vlerës së drejtë të pasurive financiare:

Niveli 1: çmimet e kuotuar (jo të rregulluara) në tregjet aktive për pasuritë dhe detyrimet identike ;

Niveli 2 : të dhënat tjera hyrëse, përveç çmimeve të kuotuar, të përfshira në Nivelin 1 të cilat janë në dispozicion për vëzhgimin e pasurive ose detyrimeve, direkt (d.m.th. si çmimet), ose në mënyrë të tërthortë (d.m.th. të bëra nga çmimet) dhe

Niveli 3 : të dhënat hyrëse mbi pasuritë ose detyrimet që nuk janë të bazuara në të dhënat e disponueshme për vëzhgimin e tregut.

Deri në datën e raportimit, Byroja nuk ka instrumente financiare të matura me vlerën e drejtë.

Instrumentet financiare që nuk janë prezantuar në vlerë të drejtë

Tabela në vijim përmbledh shumat bartëse dhe vlerat e drejta për ato pasuri dhe detyrime financiare që nuk janë paraqitur në Pasqyrën e pozicionit financiar në vlerën e tyre të drejtë (mijë Euro).

	Shënime	Hua dhe të arkëtueshmet	Shpenzime tjera të amortizimit	Vlera bartëse	Vlera e drejtë
31 Dhjetor 2019					
Pasuritë financiare					
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	11	2,023		2,023	2,023
Të arkëtueshmet	12	1,093		1,093	1,093
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	17	17,278		17,278	17,278
		20,394		20,394	20,394
Detyrimet financiare					
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	18		17,278	17,278	17,278
Detyrimet e qirasë			98	98	98
Detyrime të tjera	20		2,671	2,671	2,671
Të pagueshmet tek kompanitë e sigurimeve për tepricat e grumbulluara			161	161	161
			20,208	20,208	20,208

5 VLERËSIMI I VLERËS SË DREJTË (VAZHDIM)

	Shënim	Hua dhe të arkëtueshmet	Shpenzime tjera të amortizimit	Vlera bartëse	Vlera e drejtë
31 Dhjetor 2018					
Pasuritë financiare					
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	11	2,156	-	2,156	2,156
Të arkëtueshmet	12	636	-	636	636
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	17	17,558	-	17,558	17,558
		20,350	-	20,350	20,350
Detyrimet financiare					
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	18	-	17,558	17,558	17,558
Detyrime të tjera	20	-	2,424	2,424	2,424
Të pagueshmet tek kompanitë e sigurimeve për tepricat e grumbulluara		-	294	294	294
		-	20,276	20,276	20,276

Kreditë dhe të arkëtueshmet

Kreditë dhe të arkëtueshmet barten në koston e amortizimit, minus provizionet për zhvlerësim. Vlera e tyre e drejtë i përgjigjet vlerës së tyre bartëse, shkaku i maturitetit të tyre të shkurtër.

Pasuritë tjera financiare

Vlera e drejtë e pasurive monetare që përfshinë paranë dhe ekuivalentet e parasë konsiderohet t'i afrohet vlerës së tyre bartëse për shkak të maturitetit të tyre prej më pak se 3 muaj.

Detyrimet tjera

Vlera bartëse e detyrimeve tjera i afrohet vlerës së tyre bartëse për shkak të maturitetit të tyre prej më pak se 3 muaj

6 TË HYRAT NGA PRIMET E SIGURIMEVE

Të hyrat nga primet e sigurimeve, të cilat për vitin e përfunduar më 31 Dhjetor 2019 janë në vlerë prej 9,454 mijë Euro (2018: 8,805 mijë Euro) ndërlidhen me sigurimin e detyrueshëm për automjete motorike të palës së tretë në kufijtë e territorit të Kosovës për shoferët e automjeteve me regjistrime të huaja që nuk posedojnë një sigurim të tillë. Byroja është e autorizuar të mbledh këto të hyra në emër të të gjitha kompanive të sigurimit të licencuara nga Banka Qendrore e Kosovës ("BQK") për të shitur polica të sigurimit përbrenda territorit të Kosovës. Bazuar në vendimin e marrë nga Banka Qendrore e Kosovës të datës 18 korrik 2015 primet e sigurimit kufitar janë ulur dhe tarifat e reja janë të vlefshme nga 1 korrik 2015.

Në pajtim me ligjin për përgjegjësi të sigurimit të detyrueshëm të auto përgjegjësisë dhe vendimeve të Këshillit Administrativ, të ardhurat nga primi i sigurimit alokohen si vijon:

- Kontributi për fondin e kartonit të gjelbër në normën 20% gjatë vitit 2012
- Kontributi në dëmet e fondit të kompensimit dhe BKS-së
- Kontributi për shpenzimet administrative të BKS-së
- dhe balanca e mbetur shpërndahet tek kompanitë e sigurimit

7 PRIMET E CEDUARA TEK RISIGURUESIT

Për vitet e përfunduara më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018, primet e transferuara tek risiguruesit janë respektivisht në vlerë prej 88 mijë Euro dhe 61 mijë Euro.

Gjatë vitit të përfunduar më 31 Dhjetor 2014 Byroja ka hyrë në një marrëveshje risigurimi me SIA Mai Reinsurance Brokers për tejkalim të humbjes së risigurimit për detyrime të palëve të treta motorike vendore. Kjo marrëveshje do të mbulojë fondin e kompensimit për shoferë të pasiguruar dhe politikat e detyrimeve të palëve të treta motorike transit.

8 TË HYRAT TJERA

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Të ardhura nga kompanitë e sigurimit për kontributet shtesë	4,641	3,400
Të ardhura nga organizatat të shërbimeve të dëmeve	666	1,071
Primet që duhen mbuluar nga kompanitë e për shkak të deficitit të vitit (Shënimi 20)	455	(337)
Gjithsej	5,762	4,134

Të ardhurat nga kompanitë e sigurimeve për kontributet shtesë

Gjatë vitit 2016, Byroja ka filluar implementimin e kërkesave për financimin e Fondit të kompensimit sipas nenin 32 paragrafi 2 të ligjit Nr. 04/L-018 si dhe nenit 4 të Rregullores për Fondin e Kompensimit të Byrosë Kosovare të Sigurimeve. Bazuar në ligj, kërkohet që secili i siguruar në fillim të kuartalit të tretë duhet të depozitojë në llogarinë e Fondit të Kompensimit shumën e përcaktuar sipas rregullores. Gjithsej shuma e njohur për vitin e përfunduar me 2019 është 4,641 mijë Euro.

Të ardhurat nga organizatat për shërbimin e dëmeve

Të ardhurat nga organizatat për shërbimin e dëmeve përfaqësojnë të ardhura nga Byroja nga palët tjera në Shqipëri dhe Maqedoni.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2019

9 KOSTOT E MARRJES NË SIGURIM

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Primet për kompanitë e sigurimit	4,721	4,401
Shpenzimet e personelit	674	685
Primet e rimbursuara tek kompanitë e sigurimit	39	49
Shpenzimet e printimit	32	32
Shpenzimet e qirasë	6	6
Gjithsej	5,472	5,173

10 SHPENZIMET ADMINISTRATIVE

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Shpenzimet e personelit	848	632
Provizioni i të arkëtueshmeve nga CSO Albania	135	430
Shpenzimet e qirasë	18	140
Shpenzimet e zhvlerësimit	18	34
Furnizuesit e zyrës dhe shërbimet	45	39
Karburant dhe elektricitet	39	39
Tarifat e bankës	25	26
Mirëmbajtje	39	38
Amortizimi	10	12
Shpenzimet për garancinë bankare	18	36
Telefoni dhe Interneti	17	17
Udhëtim dhe transport	10	13
Shpenzimet e reprezentacionit	10	7
Shpenzimet e marketingut	4	3
Amortizimi i qirasë	70	-
Shpenzimet e interesit	10	-
Shpenzimet mjetet nga regresi tek Kompanitë e Sigurimeve	166	-
Shpenzime tjera	26	11
Gjithsej	1,508	1,477

11 PARAJA DHE EKVIVALENTËT E PARASË

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Paraja në bankë	495	637
Paraja e gatshme	28	19
	<u>523</u>	<u>656</u>
Mjetet e bllokuara për garancinë	1,500	1,500
Gjithsej	<u>2,023</u>	<u>2,156</u>

Mjetet e bllokuara paraqesin mjetet e transferuara në llogari të bllokuara që kanë të bëjnë me memorandumit e nënshkruar në mes të Byrosë dhe Shoqatës së Siguruesve të Serbisë.

12 TË ARKËTUESHMET

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimit	1,062	589
	-	-
Të arkëtueshme nga CSO - Shqipëria	1,556	1,420
Të arkëtueshme nga CSO -Maqedonia	2	15
Të arkëtueshme nga CSO -Serbia	-	1
Minus: Provizioni nga dëmtimet e llogarive tjera të arkëtueshme -Shqipëria	(1,556)	(1,420)
	<u>1,064</u>	<u>605</u>
Të arkëtueshme të tjera	138	140
Minus: Provizioni nga dëmtimet e llogarive tjera të arkëtueshme	(109)	(109)
Të arkëtueshmet neto	<u>1,093</u>	<u>636</u>

Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit përfshijnë shumat nga kompanitë e sigurimeve. Për këto të arkëtueshme nuk ka orar ri pagese të rënë dakord ndërmjet Byrosë dhe kompanive të sigurimit. Menaxhmenti është i sigurt në mënyrë të arsyeshme që shumat e tilla do të mbulohen plotësisht në të ardhmen prandaj nuk është njohur ndonjë lejim për këto të arkëtueshme në pasqyrat financiare. Konfirmimet e pranuar nga Kompania e Sigurimeve Sigkos tregojnë balancën e detyrimeve ndaj Byrosë në vlerë prej zero Euro duke rezultuar në një diferencë nga vlera e raportuar prej 209 mijë Euro.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2019

13 PRONA, OBJEKTET DHE PAJISJET TJERA

	Pajisjet (në 000 Euro)	Mobilet (në 000 Euro)	Automjetet (në 000 Euro)	Përmirësimet në objektet me qira (në 000 Euro)	Total (në 000 Euro)
Kosto historike					
1 Janar 2018	245	34	265	82	626
Shtesat gjatë vitit	-	-	-	-	-
31 Dhjetor 2018	245	34	265	82	626
Shtesat gjatë vitit	1	-	-	-	1
31 Dhjetor 2019	246	34	265	82	627
Zhvlerësimi i akumuluar					
1 Janar 2018	233	26	216	67	542
Zhvlerësimi i vitit	10	-	21	2	33
31 Dhjetor 2018	243	26	237	69	575
Zhvlerësimi i vitit	3	-	13	2	18
31 Dhjetor 2019	246	26	250	71	593
Vlera neto					
31 Dhjetor 2019	-	8	15	11	34
31 Dhjetor 2018	2	8	28	13	51

BKS nuk ka pronë të lënë pengë më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018 dhe të gjitha pasuritë janë përdorur për aktivitetet operuese të Byrosë.

14 QIRATË SIPAS SNRF 16

E drejta e përdorimit të aseteve dhe detyrimet e qirasë

Byroja posedon me qira zyret qendrore dhe disa qira afatshkurtra të ndryshme. Kontratat e qirasë zakonisht bëhen për periudha fikse nga 1 vit deri në 5 vite, por mund të kenë mundësi zgjatjeje siç përshkruhet më poshtë.

Deri me 31 Dhjetor 2018 qiratë e pasurive, impianteve dhe pajisjeve klasifikoheshin ose si qira financiare ose qira operative. Nga 1 Janari 2019, qiradhëniet njihen si një e drejtë e përdorimit të asetit dhe një detyrim përkatës nga data kur aset i marrë me qira bëhet i disponueshëm për t'u përdorur nga Byroja.

	Ndërtesa (në 000 Euro)	Total (në 000 Euro)
E drejta e përdorimit të asetit		
1 Janar 2019	192	192
Amortizimi	(70)	(70)
31 Dhjetor 2019	122	122
Detyrimi i qirasë		
1 Janar 2019	192	192
Shpenzimet e interesit	10	10
Pagesat e qirasë	(104)	(104)
31 Dhjetor 2019	98	98
Prej të cilave:		
Pagesat e qirasë afatshkurtra	55	55
Pagesat e qirasë afatgjata	43	43

15 PASURITË E PAPREKSHME

Kosto	Softuer dhe Licenca (në 000 Euro)	Total (në 000 Euro)
1 Janar 2018	136	136
Shtesat gjatë vitit	-	-
31 Dhjetor 2018	136	136
Shtesat gjatë vitit	4	4
31 Dhjetor 2019	140	140
Zhvlerësimi i akumuluar		
1 Janar 2018	114	114
Shtesat gjatë vitit	12	12
31 Dhjetor 2018	126	126
Shtesat gjatë vitit	10	10
31 Dhjetor 2019	136	136
Vlera neto		
31 Dhjetor 2019	4	4
31 Dhjetor 2018	10	10

16 KOSTO E SHTYRË E PËRVETËSIMIT

Më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018 kosto e shtyrë e përvetësimit (DAC) ka qenë në shumën prej 40 mijë Euro dhe 36 mijë Euro, respektivisht. Nga viti 2014 kalkulimi i koston së shtyrë të përvetësimit bëhet duke u bazuar në udhëzimin administrativ të BQK me nr. 01/2014. Sipas udhëzimit, shpenzimet e lejuara për kalkulim janë shpenzimet e personelit për shitje të primeve, taksa e primeve që është 5% dhe shpenzimet e provizionit të BQK 1.5%. Pasi që BQK nuk ka obligim ndaj dy kategorive të mësipërme, DAC i kalkuluar për vitin 2019 dhe 2018 paraqet vetëm pjesën e pa amortizuar të shpenzimeve të personelit për shitjet e primeve.

	2019 (në 000 Euro)	2018 (në 000 Euro)
Shpenzimet e personelit	40	36
Gjithsej	40	36

17 TË ARKËTUESHMET NGA KOMPANITË E SIGURIMIT PËR REZERVAT TEKNIKE

	31 Dhjetor 2019 (në 000 Euro)	31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Fondi i Kompenzimit	9,119	9,799
Sigurimi kufitar	7,956	7,759
Gjithsej	17,075	17,558

Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit përfshijnë shumat nga kompanitë e sigurimeve për dëmet e vlerësuara në të ardhmen (RBNS dhe IBNR). Për këto të arkëtueshme nuk ka orar ri pagese të rënë dakord ndërmjet Byrosë dhe kompanive të sigurimit. Menaxhmenti është i sigurt në mënyrë të arsyeshme që shumat e tilla do të mbulohen plotësisht në të ardhmen prandaj nuk është njohur ndonjë lejim për këto të arkëtueshme në pasqyrat financiare. Konfirmimet e pranura nga Kompania e Sigurimeve Sigkos tregojnë balancën e detyrimeve ndaj Byrosë në vlerë prej 189 mijë Euro duke rezultuar në një diferencë nga vlera e raportuar prej 216 mijë Euro.

18 DETYRIMET E SIGURIMIT PËR HUMBJE DHE SHPENZIMET E RREGULLIMIT TË HUMBJEVE

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 Euro)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Detyrimet bruto të sigurimit për humbje dhe shpenzime të përmirësimit të humbjeve 01 Janar	17,558	15,250
Sigurimit dhe shpenzimet e përmirësimit të humbjeve gjatë vitit	7,583	8,531
Humbjet dhe shpenzimet e përmirësimit të humbjeve të paguara gjatë vitit	(8,068)	(6,223)
Gjithsej	17,075	17,558

19 REZERVAT E PRIMIT TË PAFITUAR

Ndryshimi në primin e pafituar është si në vijim:

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 Euro)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Primet e pafituara më 1 Janar	465	460
Primi kufitar i pafituar më 31 Dhjetor	547	465
Gjithsej	(82)	(5)

20 DETYRIME TË TJERA

	Më 31 Dhjetor 2019 (në 000 Euro)	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 Euro)
Të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit (Depozitat në Bankë - EMOU Serbia)	1,500	1,500
Të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit	1,101	885
Shërbimet e sigurimit	70	39
Detyrimet ndaj punëtorëve	-	-
Të pagueshmet e tjera ndaj kompanive të sigurimit	109	109
Minus: Provizioni për të pagueshmet e tjera (shënimi 12)	(109)	(109)
Gjithsej	2,671	2,424

Të pagueshmet e tjera ndaj kompanive të sigurimit më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018 në vlerë prej 109 mijë Euro paraqesin parane e vjedhur në një nga pikat e shitjes së Byrosë dhe zyrën kryesore gjatë viteve paraprake.

21 KONTINGJENCAT DHE ZOTIMET

Çështje gjyqësore

Byroja është e përfshirë në pretendime të ndryshme që lidhen me biznesin e saj të sigurimit. Më 31 Dhjetor 2019, ka një numër të lartë të çështjeve gjyqësore për të cilat raste, në bazë të menaxhimit dhe të vlerësimit më të mirë të departamentit ligjor, byroja ka njohur provizionet të dëmeve të pazgjidhura - Të raportuara por jo të rregulluara. Sipas menaxhmentit dhe mbrojtësit e tyre ligjor, rezultati përfundimtar i çështjes në datën e raportimit nuk mund të përcaktohet me ndonjë besueshmëri .

Detyrimet e tatimit

Për vitin e përfunduar më 31 Dhjetor 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013 dhe 2012 libri i taksave të Byrosë dhe regjistrimet nuk janë inspektuar nga autoritetet tatimore lokale. Byroja ka ndjekur rregullat dhe rregulloret gjatë llogaritjes së detyrimeve tatimore, sidoqoftë, interpretimet tatimore për autoritetet tatimore mund të ndryshojnë nga ato të përdorura nga Byroja.

Zotimet kapitale

Nuk ka zotime të rëndësishme kapitale më 31 Dhjetor 2019 dhe 2018 që nuk janë njohur (në çoftë se ka) në pasqyrat financiare.

22 TRANSAKSIONET ME PALËT E NDËRLIDHURA

Transaksionet me palët e ndërlidhura

Byroja ka transaksione të palëve të ndërlidhura me të gjitha kompanitë e sigurimit gjatë aktiviteteve në rrjedhën normale të biznesit. Të gjitha këto transaksione janë bartur në afate dhe kushte komerciale dhe me çmime të tregut. Tabela më poshtë tregon volumin e bilanceve nga transaksionet e palëve të ndërlidhura më dhe për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor 2019 dhe 2018:

31 Dhjetor 2019

	Pasuritë	Detyrimet	Të hyrat	Shpenzimet
Menaxhmenti i lartë	-	-	-	277
Shpenzimet	-	-	-	32
Llogaria rrjedhëse	224	-	-	-
Gjithsej	224	-	-	309

31 Dhjetor 2018

	Pasuritë	Detyrimet	Të hyrat	Shpenzimet
Menaxhmenti i lartë	-	-	-	128
Shpenzimet	-	-	-	32
Llogaria rrjedhëse	208	-	-	-
Gjithsej	208	-	-	160

23 NGJARJET PAS DATËS RAPORTUESE

Pas fund vitit dhe deri në lëshimin e këtyre pasqyrave financiare, gjatë vitit 2018, menaxhmenti i Byrosë ka lëshuar një vendim për provizionimin e të gjitha balancave të të arkëtueshmeve nga CSO Shqipëria sipas 31 Dhjetor 2019 në vlerë prej 430 mijë Euro e cila ka qenë e njohur në llogaritë e Byrosë në vitin 2019.

Përveç shpalosjes së mësipërme, nuk ka rregullime tjera që reflektojnë në pasqyrat financiare apo ngjarje të tjera të rëndësishme që janë materiale që të shpalosen në këto pasqyra financiare.

Ndikimi i COVID-19 në Byro

Që nga shpërthimi i epidemisë COVID-19, Byroja monitoron nga afër zhvillimin e situatës në nivelin lokal, evropian dhe global. Për më tepër, Byroja monitoron dhe zbaton masat e propozuara nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe institucionet e saj përkatëse, si dhe masa shtesë parandaluese për të mbrojtur punonjësit e saj, furnitorët dhe proceset e vazhdueshme të biznesit.

Megjithëse skenarët e planifikuar të krizës dhe planet e vazhdimësisë së Byrosë, përhapja pandemike e COVID-19 mund të ketë pasoja negative në biznesin e Byrosë, në aktiviteteve të caktuara të biznesit, lëvizja e lirë e njerëzve dhe furnizimet, masat e qeverisë do të kenë një efekt në ekonomi në tërësi, përfshirë sektorin e Byrosë. Duke pasur parasysh dinamikën e përhapjes së kësaj pandemie dhe masat dinamike që janë marrë për të parandaluar dhe menaxhuar atë, ne presim që të ketë një ndikim në rezultatet e biznesit tonë, por aktualisht është e pamundur të vlerësohet ndikimi financiar.

Byroja Kosovare e Sigurimit

Raport auditimi aktuaristik

Për përllogaritjen e rezervave teknike me datë 31 Dhjetor 2019

Përmbledhja

	Faqe
1. Qëllimi dhe baza e auditimit	1
2. Gjetjet e auditimit	2
2.1 Rezerva e dëmeve	3
2.1.1 Rezerva për dëme të ndodhura dhe të raportuara - RBNS	3
2.1.2 Rezerva për dëme të ndodhura port të pa raportuara - IBNR	4
2.1.3 Rezerva për shpenzime të trajtimit të dëmeve	6
3. Mendimi aktuaristik	6

1. Qëllimi dhe baza e auditimit

Nga ana e kompanisë së auditimit BDO Kosova L.L.C. me seli në Ukshin Hoti C 4/3, Hy. A, Kati II, Prishtinë, Republika e Kosovës, jam angazhuar si ekspert i jashtëm aktuar i licencuar, për të bërë auditim të punës së Byrosë Kosovare të Sigurimit në këto lëmi:

- Auditim i pavarur i përlogaritjes së rezervave teknike të Byrosë me datë 31 Dhjetor 2019, edhe atë:
 - o Rezervave për primin e pa fituar (Unearned Premium Reserve - UPR)
 - o Rezervave për dëmet e ndodhura dhe raportuara (RBNS - Reported But Not Settled)
 - o Rezervave për dëmet e ndodhura por të pa raportuara (IBNR - Incurred But Not yet Reported)
 - o Rezervave tjera që ndan Kompania për mbarëvajtje të punës, me qëllim që të mund të mbulojë obligimet që dalin nga lidhja e kontratave të sigurimit
- Kontrollim i metodave të përdorura për llogaritje të rezervave
- Kontrollimi i rezervave është bërë për:
 - o Fondin e Kompenzimit (RBNS dhe rezerva për trajtimin e dëmeve)
 - o Sigurimin Kufitar (UPR, RBNS, IBNR dhe rezervat për trajtimin e dëmeve)

Për këtë qëllim si bazë janë marrë të dhëna relevante, që i kam kërkuar dhe më janë siguruar nga ana e Byrosë. Paralelisht më janë siguruar dhe kam shqyrtuar raportet e aktuarit për fondin e kompenzimit dhe sigurimin kufitar.

Të dhënat e kërkuara dhe siguruara kanë qenë të mjaftueshme që të mund të jap mendim relevant në lidhje me qëllimet e lartpërmendura.

2. Gjetjet e Auditimit

Rezervat për primin e pa fituar

Auditimi i rezervave për primin e pa fituar dhe rrezikun e pa skaduar është bërë në bazë të të dhënave që janë ofruar nga Byroja, e që përmbajnë të gjitha elementet e duhura për të bërë auditim të plotë të këtyre rezervave. Të dhënat janë siguruar për çdo policë aktive veçmas, me qëllim që të mund të bëhet kontrolli i llogaritjes në nivel të policës.

Byroja mban rezerva për prim të pafituar (UPR) vetëm për Sigurimet Kufitare.

Byroja bën llogaritjen e rezervës për prim të pa fituar sipas metodës Pro Rata Temporis, d.m.th. në përpjesëtim të drejtë me kohën e mbetur të policës, edhe atë për çdo policë veçmas. Kjo metodë është në përputhje të plotë me praktikën botërore aktuaristike, si dhe me Rregulloren për vlerësim dhe mbajtje të provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit jetë dhe jo-jetë.

Për të kontrolluar llogaritjen kam shqyrtuar databazën e primeve të policave kufitare për vitin 2019 dhe kam bërë llogaritjen pavarësisht llogaritjeve të Byrosë. Shuma e fituar përputhet plotësisht me shumën e llogaritur dhe paraqitur nga Byroja.

Me këtë konstatoj se Byroja i ka llogaritur rezervat për prim të pa fituar - UPR në mënyrë adekuate.

Niveli total i rezervave UPR është 546.795 Euro. Shpërndarja është bërë në mënyrë të drejtë në mes gjithë kompanive të sigurimeve jo-jetë.

2.1 Rezerva e Dëmeve

Byroja ka llogaritur rezerva për dëmet e raportuara (RBNS), të ndodhura por të pa raportuara (IBNR) dhe rezerva për shpenzime të trajtimit të dëmeve. Rezerva për dëme të raportuara dhe për shpenzime trajtimi mbahen për Fondin e Kompenzimit dhe për Sigurimet Kufitare, ndërsa rezerva IBNR vetëm për Sigurimet Kufitare.

Për të bërë auditim më janë siguruar të dhëna relevante që përmbajnë të gjitha elementet e duhura për të kryer auditim të plotë të këtyre rezervave.

Më poshtë është tabela për rezervat e dëmeve për të gjitha llojet:

	Sigurimet Kufitare	Fondi i Kompenzimit	Total
UPR	546,795	0	546,795
RBNS	4,892,532	8,830,768	13,723,300
IBNR	2,814,082	0	2,814,082
Rezerva për trajtim	250,465	287,000	537,465
Total	8,503,874	9,117,768	17,621,642

2.1.1 Rezerva për Dëme të ndodhura dhe të Raportuara - RBNS

Auditimi i këtyre rezervave është bërë nga lista e dëmeve të paraqitura, por akoma të pa likuiduara nga ana e kompanisë. Byroja mban rezerva për secilin dëm veçmas, duke u nisur nga përvoja paraprake dhe vlerësimi i ekspertëve rast për rast. Kjo lloj llogaritje është adekuate dhe në përputhje me metodat e pranura aktuaristike, ndërsa përgjegjësinë për secilën rezervë veçmas e mban Byroja dhe kompanitë anëtare të saj. Sidoqoftë aktuari mund të kompensojë mungesat eventuale gjatë përlllogaritjes së IBNR, pjesa IBNER (Incurred But Not Enough Reserved). Mendimi jonë është se këto rezerva duhet pranuar ashtu siç janë, ndërsa mungesa eventuale mund të llogaritet dhe regjistrohet gjatë llogaritjes së IBNR.

Byroja po ashtu mban rezervë RBNS për pjesën e dëmeve të trashëguara nga INSIG. Vlera totale e këtyre dëmeve është 185,625 Euro.

Dëmet nga fondi i kompensimit dhe ata nga INSIG janë shpërndarë në mënyrë adekuate nëpër Kompanitë e Sigurimit Jo-Jetë.

2.1.2 Rezerva për Dëme të ndodhura por të Pa-Raportuara - IBNR

Byroja llogarit rezerva IBNR vetëm për Sigurimet Kufitare. Për të testuar mjaftueshmërinë e rezervave kam shqyrtuar kalkulimet e aktuarit, listën analitike të secilit dëm të paraqitur ku shihen datat e aksidentit dhe paraqitjes së dëmit, vitet e pagesës dhe rezervat aktuale për dëme të grumbulluara sipas vitit të aksidentit.

Byroja ka llogaritur rezervat IBNR duke përdorur metodën e trekëndësheve, ashtu që ka bërë analizë të numrit të dëmeve të paraqitura për secilin vit dhe projeksion të tyre në të ardhmen. Më pas numrin e dëmeve të fituar nga projeksioni e ka shumëzuar me vlerën mesatare të një dëmi IBNR, me çka fitohet vlera totale e IBNR. Kjo vlerë se bashku me RBNS është krahasuar vit për vit dhe janë bërë korrigjime adekuate për vitet ku është vlerësuar se ka mangësi.

Konkretisht metoda e numrit të dëmeve është përdorur për të gjitha vitet me përjashtim të viteve 2017 dhe 2018. Për vitet 2017 dhe 2018 është bërë korrigjim në bazë të ekspozimit në ato vite, me çka është llogaritur rezervë më e madhe se ajo e fituar me metodën e numërimit të dëmeve, gjithsesi veprim i kujdesshëm.

Analitikisht procedura rrjedh si më poshtë:

Pasqyrë e numrit të dëmeve të paraqitur në mënyrë kumulative, bashkë me vlerat e projektuara:

VITI															
2006	289	379	392	405	410	413	416	418	419	420	420	420	420	420	422
2007	432	525	550	564	569	575	577	578	578	578	578	578	578	578	580
2008	459	589	608	620	624	630	635	642	643	643	643	644	644	644	646
2009	625	751	782	795	808	816	823	824	827	827	827	828	828	828	831
2010	574	684	701	726	741	752	759	760	760	760	760	760	760	760	763
2011	688	829	869	900	924	938	940	943	943	943	943	944	944	944	947
2012	922	1,040	1,078	1,101	1,113	1,119	1,123	1,126	1,127	1,128	1,128	1,128	1,128	1,128	1,133
2013	976	1,123	1,160	1,185	1,207	1,216	1,224	1,228	1,230	1,230	1,230	1,231	1,231	1,231	1,235
2014	932	1,091	1,131	1,160	1,183	1,189	1,196	1,200	1,202	1,202	1,202	1,203	1,203	1,203	1,207
2015	883	1,055	1,110	1,145	1,158	1,169	1,175	1,179	1,181	1,181	1,181	1,182	1,182	1,182	1,186
2016	1,049	1,212	1,253	1,296	1,316	1,328	1,336	1,341	1,342	1,343	1,343	1,344	1,344	1,344	1,349
2017	963	1,141	1,196	1,229	1,248	1,259	1,267	1,271	1,273	1,273	1,273	1,274	1,274	1,274	1,279
2018	984	1,172	1,218	1,251	1,271	1,283	1,290	1,295	1,296	1,297	1,297	1,298	1,298	1,298	1,302
2019	887	1,052	1,093	1,123	1,141	1,151	1,158	1,162	1,163	1,164	1,164	1,164	1,164	1,164	1,169

Pas llogaritjes së faktorëve është bërë projeksioni i numrit të dëmeve në të ardhmen (e treguar në tabelën më lartë). Më pas janë llogaritur dëmet e mbetura dhe janë shumëzuar me vlerën mesatare të dëmit IBNR (4020 Euro), për të fituar vlerë përfundimtare për IBNR. Përfundimisht në rezultatin e viteve 2017 dhe 2018 janë marrur parasysh vlerat e fituara nga metoda e ekspozimit, që janë më të larta se vlerat e fituara me projeksion. Llogaritja duket si më poshtë.

Byroja Kosovare e Sigurimit - Raport i aktuarit

VITI	Dëme total	Dëme te mbetura	IBNR
2006	422	2	6,247
2007	580	2	8,597
2008	646	2	9,579
2009	831	4	14,334
2010	763	3	13,173
2011	947	4	17,525
2012	1,133	7	26,385
2013	1,235	11	45,576
2014	1,207	18	72,654
2015	1,186	28	113,785
2016	1,349	53	211,739
2017			408,937
2018			733,320
2019	1,169	282	1,132,231
			2,814,082

Mendimi ynë

Metoda më relevante për llogaritje të IBNR është ndonjë variacion i metodës së trekëndëshave, nëse për përdorim të tij janë plotësuar kushtet. Në këtë mënyrë konstatohet se metoda e projeksionit të numrit të dëmeve, që ka përdorur BKS, është e arsyeshme dhe relevante, pasi zhvillimi i dëmeve tregon trend konstant me çka plotësohen kushtet për përdorim të kësaj metode.

Mirëpo sipas nesh aplikimi i kësaj metode ka dy mangësi:

1 - Nuk merr parasysh nivelin e rezervave RBNS dhe mungesën eventuale të tyre, gjegjësisht nuk bën korrigjim eventual për IBNER . Për të bërë korrigjim të tillë aktuarja është detyruar të shtojë vlerat e fituara me metodën e ekspozimit për vitet 2017 dhe 2018, qasje që është shumë më e pasigurtë. Megjithatë duhet cekur se vlerat e marrura për 2017 dhe 2018 janë më të larta, që do të thotë se korrigjimi është bërë në drejtim të zmadhimit të rezervave.

2 - Është përdorur vlerë për dëm mesatar total. Në realitet vlera e dëmit mesatar ndryshon sipas vitit të paraqitjes, me tendencë që dëmet më të mëdha të paraqiten më vonë.

Për të testuar nëse këto mangësi kanë ndikuar dukshëm në rezultatin e IBNR, kemi bërë testim të rezervave me variant tjetër të metodës së trekëndëshave. Konkretisht kemi bërë zhvillim të dëmeve të paguara nga viti 2006-2019, vite për të cilat ka të dhëna të bollshme. Nëpërmjet zhvillimit kemi arritur tek një projeksion total për çdo vit, nga i cili kemi zbritur RBNS dhe dëmet e paguara dhe mbetja është IBNR.

Analiza e detajuar është dhënë si shtojcë në fletën e punës.

Rezultati i analizës ka treguar një vlerë më të vogël për IBNR, edhe atë 2,673,131 Euro, apo 140,951 Euro më të vogël se ajo e llogaritur nga Byroja. Me këtë mund të konstatohet se rezerva IBNR e kalkuluar për sigurimet kufitare është mëse e mjaftueshme.

Byroja po ashtu ruan IBNR për dëmet e trashëguar nga INSIG. Vlera e kësaj rezerve është 365,859 Euro.

IBNR e llogaritur për sigurimet kufitare dhe dëmeve nga INSIG është shpërndarë në mënyrë të drejtë mes kompanive të sigurimit.

2.1.3 Rezerva për shpenzime të trajtimit të Dëmeve

Si pjesë e rezervave teknike për dëme Byroja ruan edhe rezerva për shpenzime për trajtim të dëmeve. Duke u nisur nga përvoja paraprake Byroja i llogarit këto rezerva si 3.25% të shumës së RBNS për Fondin e Kompenzimit dhe 3.25% të shumës së RBNS dhe IBNR për Sigurimet Kufitare, nivel që është i arsyeshëm sipas praktikës aktuaristike. Pra mund të konstatojmë se këto rezerva janë në nivel të duhur.

3. Mendimi Aktuaristik

Nga Auditimi i pavarur aktuaristik i metodave dhe llogaritjeve të rezervave teknike të Byrosë Kosovare të Sigurimeve me gjendjen në datë 31 Dhjetor 2019, konstatoj se Byroja i llogarit rezervat në përputhje me praktikën dhe standardet e pranuar aktuaristike dhe Rregulloren për vlerësim dhe mbajtje të provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit jetë dhe jo-jetë.

Konstatimi vlen për të gjitha llojet e rezervave të llogaritura, njëkohësisht për Fondin e Kompenzimit dhe Sigurimet Kufitare.

Ky konstatim është bazuar mbi përpunimin e të dhënave që më janë siguruar nga Byroja, e që kanë përmbajtur të gjitha elementet e nevojshme për të dhënë mendim përfundimtar mbi nivelin e rezervave teknike.

BDO
BDO Kosova L.L.C.
audit, accounting and financial advisory
Prishtina, Kosova
Aktuar i licencuar
Robert Nesimi
28 Prill 2020